

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥΣ. ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ
ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ Α.Μ. 14877

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ
ΒΑΘΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΠΑΤΡΑ, 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΑΒSTRACT.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	9
Η ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ	9
1.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	9
1.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	17
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥΣ	17
2.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	17
2.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ.....	17
2.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	19
2.4 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	22
2.5 ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ.....	26
2.6 Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	29
2.7 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	35
ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥΣ.....	35
3.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	35
3.1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	35
3.1.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	36
3.1.3 ΔΕΙΓΜΑ – ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ	37
3.1.4 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	37

3.1.5 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	38
3.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	58
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	65
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	69
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	70

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι οι απόψεις των νέων για το μέλλον τους, ενώ πραγματοποιήθηκε και έρευνα σε φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδος.

Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί εισαγωγικό κεφάλαιο στην θεωρία κινήτρων, την διαδικασία λήψης αποφάσεων και στους παράγοντες που επηρεάζουν τους νέους στην επιλογή επαγγέλματος.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, περιγράφονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τις απόψεις των νέων για το μέλλον. Στους παράγοντες αυτούς περιλαμβάνονται, η ποιότητα της ζωής, η οικονομική κατάσταση, η ποιότητα της εκπαίδευσης, η επαγγελματική αποκατάσταση, οι συνθήκες στον τομέα υγείας αλλά και το ζήτημα της μετανάστευσης.

Στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας πτυχιακής εργασίας, παρουσιάζεται το μεθοδολογικό πλαίσιο και τα αποτελέσματα της έρευνας από την διερεύνηση των απόψεων των νέων για το μέλλον τους.

Τέλος, ακολουθούν τα απαραίτητα από την πτυχιακή εργασία, συμπεράσματα.

ABSTRACT

The aim of this thesis is the young people's views on their future, while research was carried out on students from TEI of Western Greece.

The first chapter is an introductory chapter in motivation theory, the decision making process and the factors that affect young people in the choice of profession.

In the second chapter, there described the factors that influence the views of young people about the future. In these factors included the quality of life, the economic situation, the quality of education, professional rehabilitation, health conditions and the issue of migration.

In the third chapter of this thesis, there presented the methodological framework and the results of the research by exploring the views of young people about their future.

Finally, exists the necessary conclusions drawn from this thesis.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χώρα μας βρίσκεται σε μια δύσκολη οικονομική κατάσταση εδώ και μια δεκαετία περίπου, ενώ οι προβλέψεις για το μέλλον δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές. Στην Ελλάδα γίνεται ιδιαίτερη αναφορά και συνεχείς μελέτες δημοσκοπήσεων προκειμένου να διαπιστωθεί το πώς αντιλαμβάνονται οι πολίτες την οικονομική κατάσταση αλλά και το μέλλον τους. Σύμφωνα με μελέτες, τα ποσοστά αβεβαιότητας για το μέλλον είναι ιδιαίτερα αυξημένα, γεγονός που απορρέει από τις συνεχείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις (Πετράκης, 2014).

Τα αποτελέσματα από τις εγχώριες δημοσκοπήσεις και έρευνες έρχονται σε συνάφεια με τις εκτιμήσεις και τις έρευνες εξιδεικευμένων επιστημόνων σχετικά με την οικονομική πρόοδο των χωρών, οι οποίοι προβλέπουν ότι η οικονομική κατάσταση στην χώρα μας, όχι μόνο δεν θα βελτιωθεί μέσα στα επόμενα χρόνια, αλλά θα χειροτερέψει (Πρώτο θέμα, Οικονομία, 2016).

Όπως παρατηρείται, η οικονομική κατάσταση της χώρας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους δείκτες για την κοινωνική ευημερία των πολιτών της. Ωστόσο, η ποιότητα της ζωής των πολιτών μιας χώρας εξαρτάται και από άλλους παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με την γενικότερη κοινωνικοοικονομική δομή αυτής. Στους συγκεκριμένους παράγοντες εντάσσονται οι συνθήκες και η ποιότητα σε βασικά συστήματα, όπως το σύστημα της εκπαίδευσης και της υγείας, οι υπηρεσίες που παρέχονται προς τους πολίτες με στόχο την διευκόλυνση της καθημερινότητάς τους, αλλά και συνθήκες που σχετίζονται με την απασχόληση και την επαγγελματική ανάπτυξη.

Η κοινωνική ευημερία των πολιτών, ή αλλιώς ποιότητα ζωής, αντανακλά το βαθμό γενικής ικανοποίησης του ατόμου από τη ζωή του, τη συμμετοχή του σε κοινωνικές δραστηριότητες, την άσκηση κοινωνικών

ρόλων, τις διαπροσωπικές σχέσεις, την κοινωνική στήριξη από το στενό του περιβάλλον, κλπ. (Παναγιωτάκη – Δαυΐδ, 2014).

Στα πλαίσια της παρούσας πτυχιακής εργασίας αναμένεται να διερευνηθούν οι απόψεις των νέων σχετικά με το πώς προβλέπουν το μέλλον τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η διαδικασία της λήψης αποφάσεων αποτελεί μια συνεχόμενη διαδικασία προκειμένου να ληφθεί μια λύση και να υλοποιηθεί μια απόφαση για ένα ζήτημα.

Η επιλογή επαγγέλματος από τους νέους αποτελεί μια απόφαση η οποία επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και τα κίνητρα που οι ίδιοι έχουν.

Ο όρος «κίνητρο» υπολογίζεται ότι πρωτοεμφανίστηκε γύρω στο 1930, με στόχο να αντικαταστήσει τις έννοιες της ανάγκης και επιθυμίας σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με την ανθρώπινη συμπεριφορά, όπως είναι για παράδειγμα, η οικονομία, οι τέχνες, οι επιστήμες, κ.λπ. Σύμφωνα με την ετυμολογία της έννοιας, ως κίνητρο ορίζεται το αίτιο που κινεί, ωθεί ένα άτομο σε κάποια ενέργεια (<https://www.lexigram.gr/lex/enni/%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%BF#Hist0>).

Σύμφωνα με τη θεωρία των κινήτρων, τα κίνητρα είναι αυτά που δημιουργούν τις επιθυμίες, στη συνέχεια προκαλούν παρορμήσεις και αναγκάζουν τον άνθρωπο στο να διαπράξει ενέργειες με στόχο την ικανοποίησή του (Η σημασία των κινήτρων στην εκπαίδευση, χ.η.).

Η θεωρία των κινήτρων συνδέεται με τις θεωρίες ικανοποίησης αναγκών. Η πιο γνωστή θεωρία είναι η θεωρία της ιεράρχησης των ανθρώπινων αναγκών σύμφωνα με το Maslow. Σύμφωνα με τη θεωρία του Maslow, οι ανθρώπινες ανάγκες κατατάσσονται σε μια πυραμίδα σύμφωνα με τη σπουδαιότητα που δίνουν σε αυτές οι ίδιοι οι άνθρωποι. Για να

περάσει ένας άνθρωπος από το ένα επίπεδο της πυραμίδας στο επόμενο, θα πρέπει να έχει ήδη ικανοποιήσει σε κάποιο ελάχιστο βαθμό τις ανάγκες της κατηγορίας στην οποία βρίσκεται. Η πυραμίδα του Maslow αποτυπώνεται στην εικόνα που ακολουθεί.

Εικόνα 1.1 Η πυραμίδα του Maslow

Από την παραπάνω εικόνα διαπιστώνεται ότι για να ενεργοποιηθούν οι ανάγκες για ασφάλεια και προστασία, θα πρέπει να έχουν ικανοποιηθεί οι βασικές ανάγκες (νερό, τροφή), ενώ για την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών ο άνθρωπος θα πρέπει να έχει ικανοποιήσει την ανάγκη του για ασφάλεια και προστασία. Η θεωρία των κινήτρων στην προκειμένη περίπτωση έγκειται στο γεγονός ότι, οι άνθρωποι επιζητούν να περάσουν από το ένα επίπεδο ιεραρχίας σε ανώτερο επίπεδο, με αποτέλεσμα να επιθυμούν να ικανοποιήσουν τις ανώτερες κατηγορίες αναγκών που σχετίζονται με την αναγνώριση και αυτοεκτίμηση.

Η διαδικασία της λήψης των αποφάσεων αποτελεί μία λογική διαδικασία η οποία διέρχεται από πέντε στάδια τα οποία είναι τα εξής: α) αναγνώριση του προβλήματος, β) καθορισμός των απαιτήσεων και κριτηρίων απόδοσης, γ) παραγωγή εναλλακτικών λύσεων, δ) αξιολόγηση των λύσεων και επιλογή της πιο κατάλληλης και ε) υλοποίηση και εφαρμογή της απόφασης.

Η σημασία της διαδικασίας λήψης μιας απόφασης υφίσταται στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της λύσης που επιλέχθηκε. Πρόκειται για την διαδικασία της ανατροφοδότησης όπως αποκαλείται, όπου ελέγχονται οι απαιτήσεις και τα κριτήρια απόδοσης που διατυπώθηκαν κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας (Κουτούζης, 1999).

1.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Η επιλογή επαγγέλματος από τους νέους μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, οι οποίοι μπορεί να σχετίζονται είτε με το άμεσο περιβάλλον του ατόμου, είτε από εξωτερικούς παράγοντες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα, την αγορά εργασίας.

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται οι εν λόγω παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν ένα άτομο στην επιλογή επαγγέλματος.

Οικογένεια

Η οικογένεια αποτελεί το σημαντικότερο θεσμό στην ζωή ενός ανθρώπου. Η οικογένεια είναι αυτή που καθορίζει την συμπεριφορά των παιδιών και επομένως μια καλή οικογενειακή σχέση είναι καθορίζει την σωστή συμπεριφορά ενός παιδιού. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν τα γονικά

πρότυπα δεν είναι σωστά, τότε υπάρχει μεγάλη πιθανότητα τα παιδιά να εκδηλώνουν προβλήματα συμπεριφοράς απέναντι σε άλλους.

Η οικογένεια αποτελεί έναν από τους πρώτους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την επιλογή επαγγέλματος από έναν νέο. Η επιρροή προς το παιδί μπορεί να γίνει είτε με άμεσο είτε με έμμεσο τρόπο. Ως άμεσο τρόπο επιρροής του παιδιού να αναφέρουμε ως παράδειγμα την απαγόρευση από την οικογένεια ότι το παιδί δεν μπορεί να ακολουθήσει τον τύπο εργασίας που θέλει, ενώ θα πρέπει να επιλέξει ένα από τα επαγγέλματα που του υποδεικνύουν. Από την άλλη πλευρά, όταν οι γονείς συμβουλεύουν το παιδί τους στο να ακολουθήσει ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, τότε πρόκειται για έμμεσο τρόπο επιρροής του παιδιού στην επιλογή επαγγέλματος από την οικογένεια.

Πολύ σημαντικό ρόλο επίσης διαδραματίζει και η κοινωνικοοικονομική θέση των γονέων. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί έχει διαπιστωθεί ότι γονείς που ζουν σε αστικό περιβάλλον προτείνουν στα παιδιά τους να ακολουθήσουν επαγγέλματα με βάση την δική τους αξιολόγηση, ενώ σε γονείς που ζουν σε μη αστικές περιοχές, οι γονείς παροτρύνουν τα παιδιά τους να ακολουθήσουν επαγγέλματα που θα συμβάλλουν στην άμεση αύξηση του οικογενειακού εισοδήματος.

Πέρα από τους γονείς όμως, σημαντικό ρόλο στην επιλογή επαγγέλματος διαδραματίζουν και τα αδέρφια. Σε περίπτωση που υπάρχει ένας μεγαλύτερος αδερφός, τότε αυτός θα είναι σε θέση να επηρεάσει το παιδί στην επιλογή επαγγέλματος, είτε από προσωπικές του σπουδές σε κάποιο αντικείμενο, είτε από προσωπική εμπειρία με την αγορά εργασίας.

Φιλικό περιβάλλον

Το φιλικό περιβάλλον αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα επιρροής των νέων κατά την επιλογή επαγγέλματος. Έχει διαπιστωθεί ότι, οι σχέσεις

μεταξύ των συνομηλίκων, ιδιαίτερα κατά την εφηβική ηλικία είναι πολύ δυνατές. Κάτι τέτοιο έχει ως αποτέλεσμα, οι νέοι να επηρεάζονται από το φιλικό τους περιβάλλον για θέματα επαγγελματικών τους επιλογών. Σημειώνεται ότι, η επιρροή της οικογένειας για την επαγγελματική αποκατάσταση είναι μεγαλύτερη σε σχέση με το φιλικό περιβάλλον των νέων.

Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι με βάση το φύλο του παιδιού, τα αγόρια επηρεάζονται περισσότερο από τα κορίτσια στις συζητήσεις με φίλους/-ες για την επαγγελματική τους αποκατάσταση (Βίκη & Παπάνης, 2007).

Σχολείο

Το σχολείο αποτελεί το σημαντικότερο θεσμό για την εκπαίδευση και μαζί με την οικογένεια, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες επιρροής των νέων κατά την επιλογή επαγγέλματος. Το σχολείο πολλές φορές επηρεάζει τις επιλογές των μαθητών για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, είτε μέσα από την επικοινωνία τους με τους καθηγητές τους, είτε μέσα από τις ίδιες τις επιδόσεις τους.

Μέσα από το σχολείο, ένας μαθητής μπορεί να κατανοήσει καλύτερα τα ενδιαφέροντά του και τις φιλοδοξίες του και σε συνδυασμό με την επικοινωνία του με έναν καθηγητή (ο οποίος διαδραματίζει ρόλο συμβούλου), μπορεί να επηρεαστεί στην επιλογή επαγγέλματος (Νικολάου, 2013).

Τόπος διαμονής

Πρόκειται για έναν ακόμη παράγοντα επιρροής των νέων στην επιλογή επαγγέλματος. Ανάλογα με τον τόπο διαμονής ενός νέου

καθορίζονται και οι αντίστοιχες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ευκαιρίες. Έχει διαπιστωθεί ότι τα παιδιά που ζουν σε αστικές περιοχές, έχουν περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν υψηλότερες επιδόσεις και να δημιουργούν μεγαλύτερες επαγγελματικές ευκαιρίες.

Σε αντίθετη περίπτωση, τα παιδιά που προέρχονται από απομακρυσμένες περιοχές παρουσιάζουν χαμηλότερες επιδόσεις και μικρότερα ποσοστά επιτυχίας σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Βίκη & Παπάνης, 2007).

Διάρκεια σπουδών και κόστος φοίτησης

Το κόστος φοίτησης διαφέρει από περιοχή σε περιοχή, με αποτέλεσμα να λειτουργεί ανασταλτικά σε πολλές περιπτώσεις παιδιών που επιθυμούν αλλά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν το κόστος των συγκεκριμένων σπουδών. Σε συνδυασμό με το κόστος φοίτησης, οι νέοι στην επιλογή μιας σχολής πριν λάβουν μια απόφαση φροντίζουν να γνωρίζουν και την διάρκεια των σπουδών τους.

Όταν τα έξοδα για την εκπαίδευση είναι αυξημένα, τότε οι νέοι φαίνεται να στρέφονται σε επαγγέλματα με άμεση επαγγελματική αποκατάσταση και οικονομικές απολαβές.

Οικονομικές απολαβές

Οι οικονομικές απολαβές αποτελούν έναν εξίσου σημαντικό παράγοντα στην επιλογή επαγγέλματος. Δεδομένης και της παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης που διανύει η χώρα μας, οι επαγγελματικές προτιμήσεις των νέων σχετίζονται κατά κύριο λόγο στις αποδοχές του επαγγέλματος αλλά και τη μορφή της αμοιβής.

Από έρευνες που έχουν διεξαχθεί για τα κίνητρα επιλογής επαγγέλματος στους νέους, έχει διαπιστωθεί ότι ο μισθός αποτελεί το πρωταρχικό κίνητρο, ενώ μετά ακολουθούν το κοινωνικό κύρος, το ενδιαφέρον για την εργασία και οι συνθήκες εργασίας (Βίκη & Παπάνης, 2007).

Επαγγελματικό κύρος

Η επιλογή επαγγέλματος από τους νέους, πολλές φορές σχετίζεται με την κοινωνική αναγνώριση του επαγγέλματος. Στην κοινωνική δομή φαίνεται να υπάρχουν επαγγέλματα τα οποία έχουν μεγαλύτερο κύρος σε σχέση με άλλα. Πολλές φορές οι νέοι επιλέγουν επάγγελμα χωρίς να είναι πραγματική επιθυμία τους, αλλά λόγω του υψηλού κύρους με το οποίο ταυτίζεται.

Το κύρος ενός επαγγέλματος ταυτίζεται με το επίπεδο εκπαίδευσης που απαιτείται αλλά και τον τίτλο σπουδών που προσφέρει. Μέσα από έρευνες που έχουν διεξαχθεί έχει διαπιστωθεί ότι, οι νέοι και οι γονείς πιστεύουν ότι η πανεπιστημιακή εκπαίδευση ανεβάζει το κύρος του παιδιού στον κοινωνικό περίγυρο. Κάτι τέτοιο, έχει σαν αποτέλεσμα σε πολλές περιπτώσεις οι νέοι να μην επιλέγουν επάγγελμα με βάση τις πραγματικές τους δυνατότητες και κλίση που έχουν, αλλά με στόχο την καταξίωσή τους μέσα στην κοινωνία (Βίκη & Παπάνης, 2007).

Συνθήκες εργασίας

Στις συνθήκες εργασίας περιλαμβάνονται η επαγγελματική σταθερότητα, η ασφάλεια του χώρου εργασίας, το επίπεδο και είδος του μισθού, το ενδιαφέρον από την εργασία, η επικινδυνότητα της εργασίας, η εσωτερική ή εξωτερική εργασία, κ.λπ.

Οι συνθήκες εργασίας αποτελούν έναν ακόμη παράγοντα που παίζει ρόλο στην επιλογή επαγγέλματος από τους νέους (Βίκη & Παπάνης, 2007).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥΣ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Οι απόψεις των ανθρώπων για το μέλλον τους επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες που καθορίζουν την ευημερία την οποία απολαμβάνουν. Με την έννοια της κοινωνικής ευημερίας προσδιορίζεται το επίπεδο διαβίωσης των πολιτών μιας κοινωνίας σε συνάρτηση με το εισόδημα το οποίο απολαμβάνουν. Η οικονομική κατάσταση μιας χώρας και επομένως, των πολιτών της αποτελούν τον βασικό παράγοντα που καθορίζει το επίπεδο κοινωνικής ευημερίας που βιώνουν οι πολίτες.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι παράγοντες που φαίνεται να σχετίζονται με το τι άποψη έχουν για το μέλλον τους, καθώς η θετική ή όχι στάση τους, εξαρτάται από διάφορους τομείς της κοινωνικοοικονομικής ζωής, οι οποίοι περιγράφονται εκτενέστερα στην συνέχεια.

2.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Η ποιότητα της ζωής αποτελεί ένα γενικό μέτρο για την αποτύπωση του τρόπου ζωής ενός ατόμου. Για την μέτρηση του επιπέδου της ποιότητας ζωής λαμβάνονται υπ' όψη διάφοροι δείκτες που μπορεί να επηρεάσουν τις συνθήκες διαβίωσης ενός πολίτη. Στους συγκεκριμένους δείκτες περιλαμβάνονται οι εξής (Κορωναίου, Αλεξιάς, Χιωτάκη Πούλου, Βάγιας, 2016.):

- ✓ Οικογένεια,
- ✓ Φίλοι,

- ✓ Δυνατότητα εκπαίδευσης,
- ✓ Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον,
- ✓ Εισόδημα,
- ✓ Σύστημα υγείας,
- ✓ Η πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς,
- ✓ Η πρόσβαση σε αστικές και λοιπές υπηρεσίες (Ebrahimzadeh, et all, 2016).

Οι έρευνες για τη μελέτη της ευημερίας των παιδιών και των νέων περιλαμβάνουν συχνά αντικειμενικούς δείκτες, όπως το ΑΕΠ, το οικογενειακό εισόδημα, την κατανομή του εισοδήματος, το μορφωτικό επίπεδο, το προσδόκιμο ζωής και τα ποσοστά εγκληματικότητας (Κορωναίου, Αλεξιάς, Χιωτάκη Πούλου, Βάγιας, 2016).

Επειδή σαν όρος η ποιότητας της ζωής δεν είναι εύκολο να μετρηθεί, παρόλο που λαμβάνονται υπόψη οι εν λόγω δείκτες, ο βαθμός στον οποίο οι πολίτες απολαμβάνουν ποιοτική ζωή, αποτυπώνεται από τις απόψεις των ίδιων (Ebrahimzadeh, et all, 2016).

Στον Πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι απόψεις των πολιτών για την ποιότητα της ζωής που απολαμβάνουν για ορισμένα από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με στοιχεία από το Ευρωβαρόμετρο.

Πίνακας 2.1

Απόψεις πολιτών κρατών μελών της ΕΕ για την ποιότητα της ζωής τους, για το έτος 2015

Χώρα	Κλίμακα απόψεων (%)				
	Πολύ καλή	Μάλλον καλή	Μάλλον κακή	Πολύ κακή	ΔΓ / ΔΑ
Γαλλία	2,63	50,54	23,12	4,39	19,32
Γερμανία	4,2	60,47	25,26	1,74	8,33
Δανία	6,59	60,04	21,78	1,8	9,79
Ελλάδα	9,27	45,66	23,23	14,86	6,98
Ιταλία	4,33	40,59	31,13	10,64	13,3

<i>Ολλανδία</i>	10,45	66,02	16,11	0,78	6,64
<i>Ουγγαρία</i>	8,35	50,29	29,08	4,03	8,25
<i>Πολωνία</i>	10,87	61,26	11,36	3,36	13,14
<i>Σλοβενία</i>	3,36	58,46	26,11	4,95	7,12
<i>Σουηδία</i>	7,67	62,14	20,85	1,67	7,67
<i>Φινλανδία</i>	5,38	69,59	17,35	1,1	6,58

Πηγή: European Commission, 2015

Για τα κράτη μέλη, όπως η Γερμανία, η Δανία, η Ολλανδία, η Πολωνία, η Σουηδία και η Φινλανδία, το ποσοστό των πολιτών που έχουν δηλώσει ότι απολαμβάνουν ένα καλό ποιοτικά επίπεδο ζωής, ξεπερνάει το 60%. Από την άλλη πλευρά, στην Ιταλία και Ουγγαρία, ένα ποσοστό περίπου 30% των πολιτών θεωρεί ότι η ποιότητα ζωής που απολαμβάνει είναι μάλλον κακή. Για την περίπτωση της Ελλάδας ένα ποσοστό 45% δηλώνει ότι απολαμβάνει ένα αρκετά καλό επίπεδο ποιότητας ζωής, ενώ το 38% περίπου δηλώνει πως η ποιότητα της ζωής του είναι από αρκετά έως πολύ κακή (European Commission, 2015).

Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι, σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε νέους για το πώς αντιλαμβάνονται το επίπεδο της ποιότητας της ζωής τους, σε γενικές γραμμές, οι νέοι είναι ικανοποιημένοι με τη ζωή τους και, συγκεκριμένα, με τις επιδόσεις στις σπουδές τους ή τις υπόλοιπες δραστηριότητές τους. Οι περισσότεροι νιώθουν ικανοί να αντιμετωπίσουν τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες και να διαμορφώσουν τη ζωή τους όπως οι ίδιοι θέλουν (Κορωναίου, Αλεξιάς, Χιωτάκη Πούλου, Βάγιας, 2016).

2.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η οικονομική κατάσταση που επικρατεί γενικότερα στην χώρα και ειδικότερα σε κάθε νοικοκυριό, αποτελούν έναν από τους

σημαντικότερους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την άποψη των νέων για το μέλλον τους. Σύμφωνα με στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η παρατεταμένη οικονομική ύφεση που πλήττει την χώρα μας, έχει δημιουργήσει πολύ μεγάλη αγωνία στους νέους για το εάν το μέλλον τους μπορεί να βελτιωθεί ή όχι. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι, η πλειοψηφία των Ελλήνων είναι δυσαρεστημένοι από την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι οικογένειές τους. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται περίπου σε 76%, ενώ μόλις το ποσοστό 24% δηλώνει ότι είναι σχετικά ικανοποιημένο από την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η οικογένειά του. Να σημειωθεί ότι, τα αντίστοιχα ποσοστά για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανέρχονται περίπου σε 30% και 70% κατά μέσο όρο, για θετική και αρνητική αποτύπωση της οικονομικής κατάστασης των οικογενειών τους, αντίστοιχα (Τακτικό Ευρωβαρόμετρο, 2015).

Μάλιστα στην ίδια έρευνα, διαπιστώθηκε ότι, μόλις ένα ποσοστό 10% των Ελλήνων είναι σε θέση να πληρώνουν χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία τους μηνιαίους λογαριασμούς τους. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αξιολόγησης της οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η χώρα μας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα συγκεντρώνει τα υψηλότερα ποσοστά απογοήτευσης για το μέλλον. Σημειώνεται ότι ένα αρκετά υψηλό ποσοστό που ανέρχεται περίπου σε 70% έχει δηλώσει ιδιαίτερα ανήσυχο για το μέλλον της οικονομικής κατάστασης της χώρας, γεγονός που συνεπάγεται ένα γενικευμένο αίσθημα απογοήτευσης για όλες τις κοινωνικοοικονομικές δομές της χώρας.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης και το γεγονός ότι στην ετήσια έκθεση του Ευρωβαρόμετρου, οι πολίτες της χώρας μας εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανασφάλειας και αβεβαιότητας για την ζωή και το μέλλον των νέων. Το συγκεκριμένο ποσοστό για το έτος 2015 που πραγματοποιήθηκε η έρευνα ανήλθε σε 71%, ενώ κατά μέσο όρο στις υπόλοιπες χώρες της

Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ξεπέρασε το ποσοστό 50% (Τακτικό Ευρωβαρόμετρο, 2015).

Σε πιο πρόσφατη έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2017 από την διαNEOσις, διαπιστώθηκε ότι, οι μισοί Έλληνες μεταξύ 18 και 35 ετών, συντηρούνται από τις οικογένειές τους, ή από άλλα συγγενικά τους πρόσωπα. Μεταξύ των σημαντικότερων αποτελεσμάτων της έρευνας είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό 85% δεν θεωρεί ότι θα βρει άμεσα μια δουλειά, ενώ από αυτούς, το 41% δηλώνει ήδη έτοιμο να μετακομίσει σε μια άλλη χώρα με στόχο την βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης και επομένως του επιπέδου κοινωνικής του ευημερίας. Τέλος, στην συγκεκριμένη έρευνα, αναφορικά με το πώς βλέπουν οι νέοι το μέλλον τους, συγκριτικά με των γονέων τους, ένα ποσοστό 29%, θεωρεί ότι το βιοτικό τους επίπεδο θα είναι χειρότερο από το βιοτικό επίπεδο των γονέων τους (Politisonline, 2017).

Παρόμοια αποτελέσματα απογοήτευσης για το μέλλον έχουν καταδείξει και άλλες έρευνες και δημοσκοπήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί, όπως για παράδειγμα σε δημοσκόπηση της Κάπα Research, η οποία μάλιστα πραγματοποιήθηκε ακριβώς μετά την έναρξη της οικονομικής ύφεσης στην χώρα μας. Στην συγκεκριμένη δημοσκόπηση χαρούμενοι δήλωσαν μόλις το ποσοστό 1%, ενώ αισιόδοξοι για το μέλλον, δήλωσαν περίπου το 8,5% των Ελλήνων. Καθίσταται σαφές, ότι ύστερα από την διατήρηση της χώρας μας σε συνθήκες βαθιάς οικονομικής ύφεσης, τα συγκεκριμένα ποσοστά θα είναι ακόμη χαμηλότερα (Το Βήμα, 2011).

Το γεγονός ότι κυριαρχεί το αίσθημα της απογοήτευσης και της απαισιοδοξίας για το μέλλον αναφορικά με την οικονομική κατάσταση της χώρας, έχει αιτιολογηθεί από τους νέους, ως το αποτέλεσμα των δράσεων και πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε μία από τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την οικονομική κατάσταση της χώρας και πώς

αντιμετωπίζουν οι νέοι το μέλλον, έχει διαπιστωθεί ότι, οι νέοι θεωρούν τους εαυτούς τους «θύματα» της οικονομικής κρίσης, καθώς το σημαντικότερο μερίδιο ευθύνης φέρουν οι πολιτικές και στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κάτι τέτοιο φαίνεται να δηλώνουν και οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας από αυτούς, με αποτέλεσμα ο λόγος τους να αναπαράγεται από τους νεότερους (Παναγιωτόπουλος, 2016). Παρόλ' αυτά η συγκεκριμένη άποψη δεν αντικατοπτρίζει την πραγματική διάσταση των αιτιών που οδήγησαν στην παρατεταμένη οικονομική ύφεση.

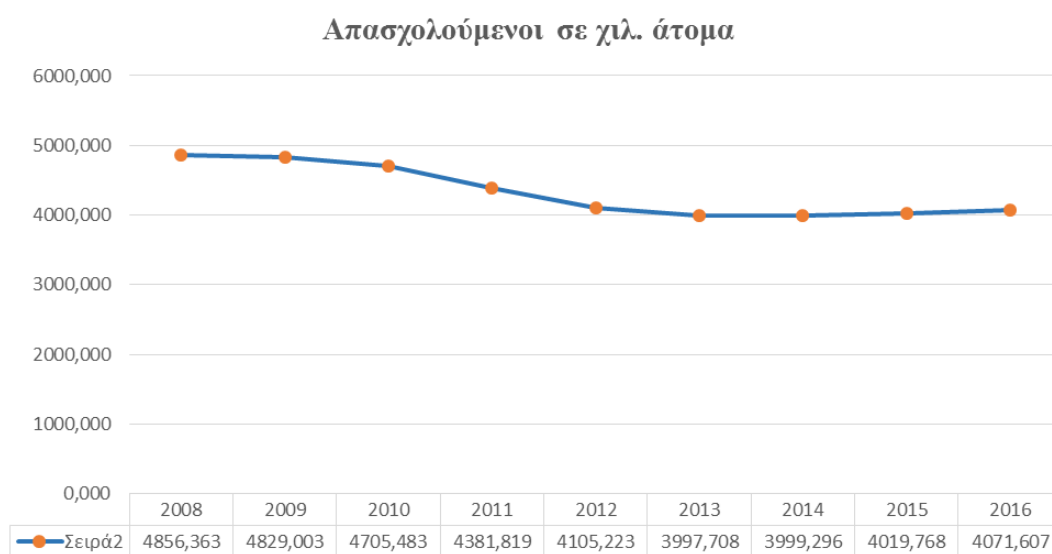
Ολοκληρώνοντας το κατά πόσο η οικονομική κατάσταση της χώρας επηρεάζει την άποψη των νέων για το μέλλον τους, αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, για το έτος 2017 η χώρα μας είναι στην 4^η θέση στην σχετική λίστα με τις πιο «δυστυχισμένες» οικονομικά χώρες παγκοσμίως. Αντίστοιχη θέση κατείχε για και το έτος 2016. Η χώρα με τον μεγαλύτερο δείκτη οικονομικής δυστυχίας είναι η Βενεζουέλα, ενώ από τις ανεπτυγμένες χώρες, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, στην 6^η θέση βρίσκεται η Ισπανία. Στον αντίποδα, η Κίνα, η Νορβηγία, η Ρωσία και η Ολλανδία αποτελούν ορισμένες από τις οικονομικά «ευτυχείς» χώρες (Η Καθημερινή, 2017).

2.4 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Από την αρχή της οικονομικής κρίσης μέχρι και σήμερα, η χώρα μας έχει επηρεαστεί σε πολύ μεγάλο βαθμό από δείκτες που προσδιορίζουν την απασχόληση, την ανεργία, τις εργασιακές σχέσεις, κ.λπ.

Παρατηρείται ότι η απασχόληση ακολουθεί μια διαχρονική μείωση. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2016), από το 2018 μέχρι και το 2016 (πιο πρόσφατα δημοσιοποιημένα στοιχεία) η απασχόληση έχει σημειώσει μείωση σε ποσοστό περίπου 16%. Ωστόσο,

όπως παρατηρείται και από το ακόλουθο διάγραμμα, μέχρι το έτος 2013 η απασχόληση σημείωνε πτωτική πορεία, ενώ σταδιακά από το 2014 και έπειτα άρχισε να αυξάνεται. Ο μικρότερος αριθμός απασχολούμενων κατά την τελευταία δεκαετία, υπολογίστηκε κατά το έτος 2013 και συγκεκριμένα 3.997.708 απασχολούμενοι, σημειώνοντας πτώση σε ποσοστό περίπου 18% σε σχέση με τα επίπεδα του 2008.

Οι μειώσεις στην απασχόληση μπορεί να οφείλονται σε διάφορους παράγοντες, όπως χαρακτηριστικά είναι η μείωση των προσλήψεων, καθώς και η αύξηση των απασχολούμενων που αποχωρούν από την εργασία τους, είτε λόγω συνταξιοδότησης, είτε επειδή μπορεί η σύμβασή τους να ήταν ορισμένου χρόνου και παράλληλα, δεν αντικαταστάθηκαν από άλλα άτομα (Σακελλάρης, 2013).

Τα άτομα τα οποία δεν απασχολούνται και βρίσκονται μεταξύ 15 και 74 ετών μπορούν να χαρακτηριστούν ως άνεργοι, υπό την προϋπόθεση να αναζητούν ενεργά εργασία και να είναι άμεσα διαθέσιμοι να εργαστούν. Σε διαφορετική περίπτωση, τα άτομα τα οποία δεν απασχολούνται ενώ ταυτόχρονα δεν αναζητούν εργασία, λογίζονται ως οικονομικά μη ενεργός

πληθυσμός. Σύμφωνα με δελτίο τύπου από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (2017), για έρευνα στο εργατικό δυναμικό για τον μήνα Ιούλιο, διαπιστώνεται ότι, το ποσοστό της ανεργίας κυμαίνεται περίπου στο 22%, σε παρόμοια επίπεδα με τον αντίστοιχο μήνα των προηγούμενων ετών.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το ποσοστό ανεργίας, ανά ηλικιακή ομάδα για τον μήνα Ιούλιο, των ετών 2012 έως 2017 (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2017).

Πίνακας 2.2

Ποσοστό (%) ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών για τον μήνα Ιούλιο, περίοδοι 2012-2017.

Ηλικιακή ομάδα	Ιούλιος					
	2012 (%)	2013 (%)	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)
15-24	56,3	58,7	49,4	48,6	43,2	42,8
25-34	32,2	36,5	35,1	31,6	29,7	26,1
35-44	21,5	24,4	22,8	22,1	20,4	18,8
45-54	18,6	21,1	20,4	19,8	19,3	16,6
55-64	14,0	15,2	16,5	17,0	18,4	18,1
65-74	4,0	9,1	10,7	13,5	13,3	11,6

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2017

Από την συγκεκριμένη έκθεση παρατηρείται ότι τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλά στους νέους μεταξύ 15 και 24 ετών καθ' όλη την διάρκεια των ετών για τα οποία παρατίθενται δεδομένα (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2017). Το γεγονός των υψηλών ποσοστών ανεργίας στους νέους, έχει ως αποτέλεσμα και την δημιουργία απογοήτευσης και ανασφάλειας για το μέλλον τους, όχι μόνο αναφορικά με την

επαγγελματική τους αποκατάσταση, αλλά και για την γενικότερη ποιότητα της ζωής τους.

Προτού γίνει αναφορά σε έρευνες σχετικά με τις απόψεις νέων για την επαγγελματική τους αποκατάσταση, να σημειώσουμε ότι, με την έννοια εργασιακές σχέσεις που αναφέρθηκε στην αρχή της υποενότητας, αυτή αποτελεί ένα ξεχωριστό κλάδο της οικονομικής επιστήμης, ο οποίος έχει αναπτυχθεί τις τελευταίες δεκαετίες και προσδιορίζει τους τρόπους καθορισμού των μισθών και της απασχόλησης στην αγορά εργασίας, καθώς και την διανομή του εισοδήματος σε άτομα και οικογένειες (Κατσανέβας, 1996).

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν διενεργηθεί για την επαγγελματική αποκατάσταση των νέων, ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα που έχουν διεξαχθεί είναι ότι πολλοί νέοι απασχολούνται σε διαφορετικό αντικείμενο από αυτό που έχουν σπουδάσει, ή από τον κλάδο που επιδιώκουν να απασχοληθούν (Μπέκα, 2015). Στην ίδια έρευνα παρατηρήθηκε και καταπατήσεις των εργασιακών δικαιωμάτων, τα οποία δεν συνάδουν με το εργασιακό ήθος. Σε άλλη έρευνα, οι νέοι ενήλικες ανέφεραν σημαντικά προβλήματα σε σχέση με τον εαυτό τους, την οικογένειά τους, την οικονομική και επαγγελματική τους αποκατάσταση και τις ουσίες. Έχουν φόβους σε σχέση με τον εαυτό τους, και την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Ενδεικτικό είναι το ποσοστό 74% των νέων που σκέπτονται εάν θα δημιουργήσουν οικογένεια (Λέκκου, κ.α., 2011).

Παρά το γεγονός ότι, οι νέοι φαίνεται να αντιμετωπίζουν ανασφάλειες σχετικά με την επαγγελματική τους αποκατάσταση και ιδιαίτερα από τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας, ωστόσο, υπάρχουν απόψεις που προτείνουν την ανάγκη για δημιουργία μιας αναπτυσσόμενης βιομηχανίας η οποία θα εκμεταλλεύεται με αποτελεσματικό τρόπο την τεχνολογία. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι τα ποσοστά της επιχειρηματικότητας στην χώρα μας μειώνονται συνεχώς, γεγονός που

δείχνει ότι η αγορά δεν είναι σε θέση να προβάλλει κάτι καινούργιο και καινοτόμο. Επομένως, προκειμένου η κατάσταση της ανασφάλειας και αβεβαιότητας να αλλάξει με θετικό πρόσημο, είναι πολύ σημαντικό, να δημιουργηθούν οι απαραίτητες υποδομές και να αξιοποιηθούν οι γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αποκομίσει οι νέοι μέσα από την εκπαιδευτική και επαγγελματική της κατάρτιση (Μπέκα, 2015).

Προς αυτή την κατεύθυνση λειτουργεί και η συνεργασία της χώρας μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την παροχή κονδυλίων για την δημιουργία καινοτόμων δράσεων σε διάφορους τομείς της οικονομίας. Τα κονδύλια παρέχονται μέσα από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και αφορούν διάφορα επιχειρησιακά προγράμματα. Ενδεικτικά να αναφέρουμε το επιχειρησιακό πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία για την προγραμματιστική περίοδο 2014 -2020, όπου στόχος είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με έμφαση στην καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας παραγωγής. Μέσα από τις συγκεκριμένες δράσεις, αναμένεται να δημιουργηθεί και αναπτυχθεί ένα νέο παραγωγικό μοντέλο, το οποίο θα είναι ανταγωνιστικό και βιώσιμο (<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/index.asp>).

2.5 ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η υγεία αποτελεί ένα ακόμη ζήτημα το οποίο καθορίζει την ποιότητα της ζωής των πολιτών και επομένως την στάση απέναντι στην κοινωνία. Η υγεία ορίζεται ως «η κατάσταση της απόλυτης φυσικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξία». Η καλή υγεία αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και η κατάκτηση ενός όσο το δυνατόν υψηλότερου επιπέδου καλής υγείας, αποτελεί καθολικό κοινωνικό στόχο, ο οποίος

απαιτεί την δραστηριότητα διάφορων παραγόντων (Καραϊσκού, Μαλλιαρού, Σαράφης, 2012).

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι για την προαγωγή της υγείας δεν αρκούν μόνο η οργάνωση και η λειτουργία του συστήματος υγείας, αλλά και η μέριμνα παραγόντων που εντάσσονται σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Σε κοινωνικόοικονομικό επίπεδο, η απασχόληση και συγκεκριμένα η απώλεια της εργασίας αποτελούν έναν από τους κυριότερους παράγοντες που μπορεί να έχουν επίδραση στην υγεία των πολιτών. Όπως ήδη αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες στις οποίες βρίσκεται η χώρα μας, έχουν οδηγήσει σε μείωση της απασχόλησης και αύξηση των ποσοστών ανεργίας, ιδιαίτερα στους νέους. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί έχει διαπιστωθεί ότι, η ανεργία, η ανασφάλεια της εργασίας και η απώλεια του εισοδήματος, έχουν πολύ σημαντική επίπτωση στην υγεία, καθώς σχετίζονται με διαταραχές της σωματικής και ψυχικής υγείας, την αλλαγή συμπεριφορών, την κατάχρηση ουσιών και αλκοόλ, την αύξηση του καπνίσματος, κ.λπ. (Καραϊσκού, Μαλλιαρού, Σαράφης, 2012).

Μάλιστα, η απώλεια της εργασία αποτελεί την 8^η κατά σειρά αιτία πρόκλησης στρες. Πιο συγκεκριμένα, η επίδραση της εργασιακής ανασφάλειας και απώλειας του εισοδήματος, συσχετίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την εμφάνιση ψυχικών διαταραχών, κατάθλιψη, βίαιες συμπεριφορές, αλλά και αυξημένα ποσοστά θνησιμότητας με κυριότερες αιτίες τα καρδιαγγειακά αίτια και τις αυτοκτονίες (Καραϊσκού, Μαλλιαρού, Σαράφης, 2012). Σε μια έρευνα των Paul και Moser, διαπιστώθηκε ότι, ο μέσος όρος των ατόμων που είχαν ψυχολογικά προβλήματα ήταν υπερδιπλάσιος για τους ανέργους (ποσοστό περίπου 34%), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για όσους ήταν απασχολούμενοι ήταν μόλις 15%. Σημαντικές ήταν επίσης και οι διαφορές σε βασικές παραμέτρους που αποτυπώνουν την ποιότητα της ψυχικής υγείας του

ατόμου, όπως είναι το άγχος, η κατάθλιψη, η αίσθηση ικανοποίησης και το αίσθημα αυτοεκτίμησης (Μπούρας & Λυκούρας, 2011).

Πέρα από την ψυχική και σωματική υγεία του ίδιου του πολίτη, παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει την γενικότερη υγεία του και επομένως την ποιότητα της ζωής του είναι η λειτουργία των συστημάτων υγείας.

Αρχικά να σημειωθεί ότι η οικονομική ύφεση έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια του εισοδήματος για πολλούς απασχολούμενους και επομένως την ανάγκη για αναζήτηση δημόσιας υγείας. Μια πρώτη επίπτωση της συγκεκριμένης στάσης, είναι η αύξηση της δημόσιας δαπάνης για τον τομέα της υγείας και η ανάγκη χρηματοδότησης από τους ήδη περιορισμένους κρατικούς προϋπολογισμούς. Επιπλέον, η απώλεια του εισοδήματος για τους πολίτες σημαίνει απώλεια ασφαλιστικών εισφορών για το ίδιο το κράτος, με συνέπεια την μείωση των δημοσίων εσόδων που θα μπορούσαν να δοθούν προς την βελτίωση των υπηρεσιών υγείας, κ.λπ. Συσχετίζοντας τις δύο αυτές επιπτώσεις συμπεραίνεται ότι, οι δημόσιες υπηρεσίες υγείας θα πρέπει να λειτουργούν εξίσου αποτελεσματικά παρά τις περικοπές των δαπανών, γεγονός που μπορεί να μην είναι εφικτό και ως εκ τούτου να περιοριστεί η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και η ικανοποίηση των προσδοκιών των χρηστών (Καραϊσκού, Μαλλιαρού, Σαράφης, 2012).

Από την άλλη πλευρά, η στροφή στις δημόσιες υπηρεσίες οδηγεί στη μείωση της ζήτησης στον ιδιωτικό τομέα η οποία με την σειρά της συνεπάγεται τη μείωση της αποδοτικότητας και της ρευστότητάς του και εν συνεχεία την μείωση των θέσεων απασχόλησης για επαγγελματίες υγείας.

Η ποιότητα των υπηρεσιών υγείας, καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την άποψη που έχουν οι πολίτες για την ποιότητα της ζωής τους. Η καλή ή κακή παροχή υπηρεσιών υγείας αντίστοιχα, μπορεί να δημιουργήσει

θετικά ή αρνητικά συναισθήματα για αυτούς. Από τα παραπάνω διαπιστώθηκε ότι η υγεία σχετίζεται καθοριστικά με τις συνθήκες διαβίωσης και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων. Προς αυτήν την κατεύθυνση, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, έχει προάγει κάποιες οδηγίες προς τα κράτη, για την διαμόρφωση πολιτικών υγείας. Ενδεικτικά, στις πολιτικές αυτές εντάσσονται οι εξής ενέργειες (Ευκαρπίδης, 2017):

- Η επένδυση στην υγεία αποτελεί επένδυση στην ανθρώπινη ανάπτυξη, την κοινωνική ευημερία και τον πλούτο και επομένως, προτείνεται η επένδυση στην παροχή υπηρεσιών υγείας.
- Να προστατεύονται τα προγράμματα δημόσιας υγείας από την σπατάλη.
- Να εξασφαλίζεται η πρόσβαση όλων στις υγειονομικές υπηρεσίες και να δημιουργηθούν κοινωνικά δίκτυα ασφάλειας για τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- Προτείνεται η αύξηση του φόρου στον καπνό, την ζάχαρη, το αλάτι και το αλκοόλ, καθώς έτσι θα αυξηθεί η θετική επίδραση στη δημόσια υγεία.
- Οι πολίτες θα πρέπει να συμμετέχουν σε δημόσιες διαβουλεύσεις ή σε αντιπροσωπευτικές οργανώσεις για την λήψη, τον έλεγχο και την εκτέλεση των αποφάσεων σε θέματα υπηρεσιών υγείας (Ευκαρπίδης, 2017).

2.6 Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο τομέας της εκπαίδευσης αποτελεί τον ενδιάμεσο κρίκο από το κυβερνητικό σχήμα και το κοινωνικό σύνολο. Η γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, έχει αντίκτυπο στον τομέα της εκπαίδευσης και ειδικότερα στην παροχή της δωρεάν παιδείας. Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος και οι αλλαγές στο

εκπαιδευτικό προσωπικό, αποτελούν σημεία τα οποία έχουν επηρεάσει την ποιότητα της εκπαίδευσης κατά τα τελευταία χρόνια.

Η έννοια της ποιότητας της εκπαίδευσης καθορίζεται από τις πολιτικές και ιδεολογικές επιλογές κάθε κοινωνίας. Στην έννοια της ποιότητας της εκπαίδευσης εντάσσονται διάφορες παράμετροι οι οποίες αποτελούν και τις ομάδες ενδιαφερομένων, όπως είναι οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές, οι γονείς, η σχολική κοινότητα, η κοινωνία, η ακαδημαϊκή κοινότητα, κ.λπ. (Τσιαούση, 2014).

Η οικονομική ύφεση έχει επιπτώσεις και στον τομέα της εκπαίδευσης, όπως συμβαίνει και σε άλλους τομείς που καθορίζουν την ποιότητα της ζωής και το επίπεδο της κοινωνικής ευημερίας των ατόμων. Σε γενικές γραμμές, τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί σημαντικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την μείωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Οι αλλαγές αυτές σχετίζονται με τις αλλαγές στα πλαίσια εργασίας των εκπαιδευτικών, την αύξηση των μαθητών ανά τάξη, τις καταργήσεις των εκπαιδευτικών μονάδων, την μείωση της κρατικής χρηματοδότησης, αλλά και την μείωση στις απολαβές των εκπαιδευτικών (Εκπαιδευτικό Ενημερωτικό Δίκτυο, 2016).

Η σύγχρονη κοινωνία χαρακτηρίζεται ως η κοινωνία της γνώσης και θα πρέπει τα εκπαιδευτικά συστήματα να ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις για την διασφάλιση της αποτελεσματικής εκπαίδευσης και της δυναμικής ένταξης στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα για τους νέους και δεδομένου του υψηλού ανταγωνισμού λόγω των περιορισμένων θέσεων απασχόλησης, η ανάγκη για ποιοτική εκπαίδευση είναι ακόμη πιο έντονη. Προς αυτή την κατεύθυνση, όλες οι ανεπτυγμένες χώρες είναι υποχρεωμένες να εκσυγχρονίσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα με βασικούς άξονες αναφοράς και συγκεκριμένα: α) την δημιουργία ευέλικτων εκπαιδευτικών δομών στις οποίες θα μπορούν να εφαρμόζονται

οι συνεχείς αλλαγές, β) το σχεδιασμό διαδικασιών συνεχούς ελέγχου και διασφάλισης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και γ), την ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας (Βλάχος, 2008).

Στο σημείο αυτό και όσον αφορά την ποιότητα της εκπαίδευσης, να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου «η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την ανάπτυξη της μακροπρόθεσμης δυναμικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ανταγωνιστικότητα και κοινωνική συνοχή. Η αριστεία και η καινοτομία σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι από τα βασικότερα ζητούμενα της ευρωπαϊκής πολιτικής. Προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων θα πρέπει να υπάρξουν μεταρρυθμίσεις» (Βλάχος, 2008).

2.7 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Η μετανάστευση αποτελεί ένα φαινόμενο κατά το οποίο ένα άτομο μετακινείται προς μια άλλη περιοχή είτε εντός, είτε εκτός συνόρων της χώρας. Η αυξημένη ανεργία και οι οικονομικές συνθήκες που επικρατούν αποτελούν τους σημαντικότερους παράγοντες για την απόφαση των νέων κυρίως να μεταναστεύσουν προς μια άλλη χώρα. Στους λοιπούς αιτιολογικούς παράγοντες της μετανάστευσης εντάσσονται: η αύξηση της εγκληματικότητας και η διάβρωση των ηθών και εθίμων ενός τόπου (Χλέτσος, χ.η.).

Η σημερινή μετανάστευση αποτελεί το τρίτο μεγάλο κύμα μεταναστών στην ιστορία της. Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του φαινομένου της μετανάστευσης διακρίνονται σε αυτούς που οφείλονται στην κοινωνικοοικονομική υποδομή της χώρας από την οποία προέρχονται οι μετανάστες και σε παράγοντες που συνδέονται με την

οικονομική ανάπτυξη των χωρών υποδοχής των μεταναστών. Στους παράγοντες που σχετίζονται με την χώρα προέλευσης των μεταναστών περιλαμβάνονται: η αυξανόμενη φτώχεια, ο υψηλός αριθμός γεννητικότητας, η έλλειψη θέσεων εργασίας, η ύπαρξη δυσχερών πολιτικών καταστάσεων, κ.λπ. Αναφορικά με τους παράγοντες που σχετίζονται με τις χώρες υποδοχής των εργαζομένων, σε αυτούς περιλαμβάνονται: η αυξημένη προσφορά εργασίας και η γενικότερη ανάγκη για συνεχή τροφοδότηση εργατικού δυναμικού σε μακροχρόνια βάση.

Η μετανάστευση μπορεί να έχει επιπτώσεις τόσο στην χώρα υποδοχής των μεταναστών, όσο και από την χώρα από την οποία προέρχονται. Όσον αφορά την χώρα προέλευσης των μεταναστών, τα θετικά σημεία της μετανάστευσης είναι τα εξής: πρώτα απ' όλα μειώνεται το δημογραφικό πρόβλημα που ήδη έχει η χώρα, με αποτέλεσμα να μειώνεται και η ανεργία. Επιπλέον, σημαντικό είναι και το γεγονός ότι δημιουργείται μια νέα πηγή εσόδων για τις οικογένειες των ατόμων που έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό, καθώς δίνεται η δυνατότητα να αποστέλλονται τραπεζικά εμβάσματα. Από την άλλη πλευρά, η επίδραση της μετανάστευσης στην χώρα υποδοχής των μεταναστών μπορεί να έχει είτε θετικά αρνητικά αποτελέσματα και εξαρτάται από την οικονομική ανάπτυξη της ίδιας της χώρας και την ποσότητα των χρησιμοποιούμενων παραγωγικών συντελεστών (εργασία, κεφάλαιο, πρώτες ύλες) (Χλέτσος, χ.η.).

Κατά κύριο λόγο οι πλούσιες χώρες ωφελούνται από τη μετανάστευση, αλλά σε διαφορετικό βαθμό μεταξύ τους. Όπως επίσης ορισμένες ομάδες μεταναστών ωφελούνται περισσότερο σε ορισμένες χώρες, σε σχέση με άλλες. Κάτι τέτοιο αποτελεί συνάρτηση παραγόντων όπως για παράδειγμα την αντιστοιχία των θέσεων εργασίας που έχει ανάγκη

μια χώρα και της εξειδίκευσης των μεταναστεύων που θα βρεθούν στην συγκεκριμένη χώρα (Λυμπεράκη, 2013).

Σύμφωνα με μελέτες του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, εξαιτίας της υψηλής ανεργίας στην Ελλάδα και της συρρίκνωσης της οικονομίας μεγάλος αριθμός νέων κυρίως επιστημόνων φαίνεται πως έχει μεταναστεύσει στο εξωτερικό την τελευταία τριετία και γίνεται συχνά λόγος περί διαρροής ταλέντων.

Η οικονομική κρίση και η αύξηση της ανεργίας δε μπορούν να θεωρηθούν ως τα μόνα κριτήρια στην επιλογή ενός ατόμου να αναζητήσει δουλειά στο εξωτερικό. Νέοι άνθρωποι - επιστήμονες αναζητούσαν εργασία στο εξωτερικό και στην προ κρίσης εποχή. Ο λόγος είναι ότι αναζητούσαν την μετεγκατάσταση σε ένα περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται ανθρώπινο δυναμικό με πολύ υψηλό επίπεδο γνώσης, ενώ τους δίνεται η δυνατότητα να πραγματοποιήσουν καριέρα. Το φαινόμενο της μετανάστευσης των επιστημόνων προς αυτές τις χώρες ονομάζεται brain drain και αναφέρεται ως διαρροή ταλέντων.

Πέρα από την ανεργία, υπάρχουν επιπρόσθετοι παράγοντες που δυσχεραίνουν την επαγγελματική και κοινωνική θέση των επιστημόνων στην Ελλάδα. Η ετεροαπασχόληση, οι χαμηλές απολαβές, η απασχόληση σε θέσεις εργασίας κατώτερες των προσόντων και η υποαπασχόληση, αποτελούν ορισμένους από αυτούς τους παράγοντες (Παπακωνσταντίνου, 2013).

Αναφορικά με τις χώρες οι οποίες φαίνεται να είναι υψηλά στις λίστες των νέων, είτε για να βρουν μια θέση απασχόλησης, είτε για να συνεχίσουν τις σπουδές τους, αυτές είναι η Ολλανδία, Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία, η Αυστρία, η Νορβηγία, η Γερμανία, ενώ αυξητική τάση σημειώνει και το Κατάρ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (Huffpost, 2016).

Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωβαρόμετρου, η μετανάστευση αποτελεί αρνητικό συναίσθημα για τους Έλληνες και μάλιστα σε ποσοστό 50%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι 38%. Για τους Έλληνες η μετανάστευση είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Χαρακτηριστικά να αναφέρουμε ότι, σε ποσοστό 75% οι Έλληνες είναι αρκετά δυσαρεστημένοι από το φαινόμενο της μετανάστευσης, ιδιαίτερα για άτομα που προέρχονται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς αυτή τη κατεύθυνση, οι Έλληνες, όπως και η πλειοψηφία των Ευρωπαίων πολιτών θεωρούν απαραίτητη τη λήψη πρόσθετων μέτρων για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης ανθρώπων από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τακτικό Ευρωβαρόμετρο, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥΣ

3.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στις υπο ενότητες που ακολουθούν περιλαμβάνονται παρουσιάζονται τα στάδια που ακολουθήθηκαν για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, τα οποία αποτελούν το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας.

3.1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των νέων για το μέλλον τους.

Μέσα από την παρούσα εργασία επιδιώκεται να διαπιστωθεί ποιες είναι οι απόψεις των νέων για το μέλλον τους, την ποιότητα της ζωής που απολαμβάνουν σήμερα και σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι αυτή μπορεί να βελτιωθεί στο μέλλον.

Για την υλοποίηση της παρούσα έρευνας, αλλά και την επίτευξη του σκοπού της έρευνας αναπτύχθηκαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- α. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων για την ποιότητα της ζωής που απολαμβάνουν;
- β. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων για το κατά πόσο ο τρόπος ζωής τους μπορεί να βελτιωθεί;
- γ. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων για την οικονομική κατάσταση της χώρας;
- δ. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων κατά πόσο μπορεί να σημειωθεί βελτίωση σε οικονομικό επίπεδο;

- ε. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων για τις υπάρχουσες συνθήκες απασχόλησης;
- στ. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων σχετικά με το πόσο μπορούν να βελτιωθούν οι συνθήκες απασχόλησης;
- ζ. Ποιες είναι οι απόψεις των νέων σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στον τομέα της υγείας;
- η. Ποιες είναι οι απόψεις νέων για το βαθμό στον οποίο μπορούν να αναπτυχθούν πολιτικές που θα συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας της υγείας;

3.1.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, επιλέχθηκε η ποσοτική μέθοδος συλλογής δεδομένων. Η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιείται προκειμένου να γίνει περιγραφή, ερμηνεία και σύγκριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν (Πετρογιάννης, 2008).

Η ερευνητική διαδικασία για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, περιελάμβανε τα ακόλουθα βήματα (Creswell, 2016): Αρχικά, επιλέχθηκε το δείγμα της έρευνας, το οποίο αποτέλεσαν 100 φοιτητές του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα του Α.Τ.Ε.Ι Πάτρας.

Στην συνέχεια επιλέχθηκε το εργαλείο συλλογής δεδομένων, το οποίο ήταν το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 13 ερωτήσεις, εκ των οποίων οι βασικές ερωτήσεις (10) ήταν κλειστού τύπου και μέσω των οποίων δόθηκαν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα και επομένως στον στόχο της παρούσας έρευνας.

Η επίδοση του ερωτηματολογίου προς τους φοιτητές πραγματοποιήθηκε σε ημέρα λειτουργίας του ΤΕΙ και κατά τη διάρκεια διαλείμματος, ύστερα από ενημέρωσή τους για τον στόχο της έρευνας.

Η επίδοση του ερωτηματολογίου προς τους φοιτητές πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα 7 έως 15 Δεκεμβρίου 2017. Στην συνέχεια ακολούθησε η ανάλυση των δεδομένων.

3.1.3 ΔΕΙΓΜΑ – ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ

Το δείγμα που επιλέχθηκε προς μελέτη αποτέλεσαν 100 φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα του Παραρτήματος της Πάτρας. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία (Creswell, 2016), το μέγεθος ενός δείγματος θα πρέπει να είναι τέτοιο ώστε στην συνέχεια να μπορούν να γίνουν γενικεύσεις των αποτελεσμάτων για τον γενικό πληθυσμό.

Για την επιλογή του δείγματος χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της δειγματοληψίας χωρίς πιθανότητα και συγκεκριμένα, η μέθοδος της βολικής δειγματοληψίας, μέσω της οποίας το δείγμα συγκεντρώθηκε ύστερα από επιλογή (Creswell, 2016).

3.1.4 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το εργαλείο του ερωτηματολογίου. Η επιλογή του ερωτηματολογίου οφείλεται σε δύο λόγους: Αρχικά να σημειωθεί ότι, η χρησιμοποίηση του ερωτηματολογίου συμβάλλει στην απλή και άμεση προσέγγιση για την μελέτη στάσεων, ενώ επίσης, η τυποποίηση των ερωτήσεων που περιλαμβάνονται σε ένα ερωτηματολόγιο αυξάνουν την πιθανότητα διασφάλισης ότι το νόημα των ερωτήσεων είναι το ίδιο για διαφορετικούς ανθρώπους, ή διαφορετικές ομάδες (Robson, 2010).

Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε εργαλείο το οποίο δημιουργήθηκε εξ' αρχής ύστερα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 13 ερωτήσεις οι οποίες διακρίνονται σε δυο μέρη.

Στο πρώτο μέρος υπάρχουν 3 ερωτήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν κοινωνικά και δημογραφικά στοιχεία του φοιτητή, με στόχο να σκιαγραφηθεί το προφίλ τους, αναφορικά με τις απαντήσεις που δόθηκαν στην συνέχεια.

Στο δεύτερο μέρος υπάρχουν 10 ερωτήσεις κλειστού τύπου, εκ των οποίων: α) οι δύο ερωτήσεις περιλαμβάνουν απαντήσεις μέσα από μια λίστα απαντήσεων και β) οι υπόλοιπες 8 ερωτήσεις χρησιμοποίησαν τεταρτοβάθμια κλίμακα Likert («καθόλου», «λίγο», «αρκετά» και «πολύ»).

3.1.5 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

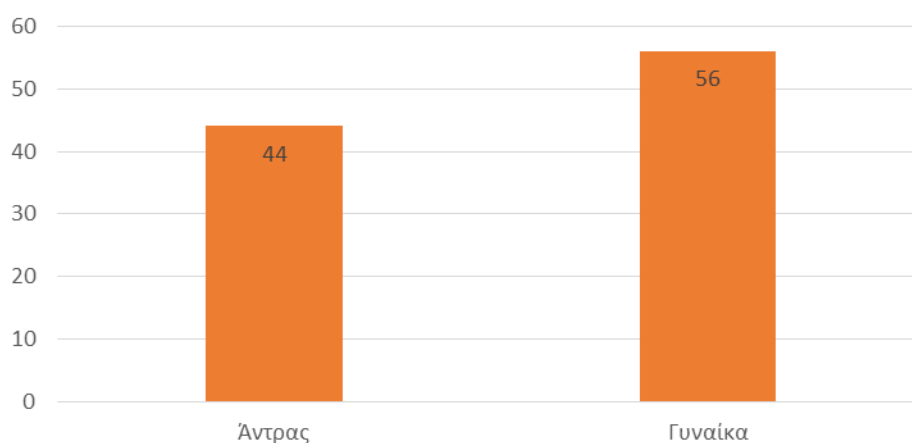
Για την αποτύπωση των απόψεων των νέων για το μέλλον τους, χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική. Η περιγραφική στατιστική χρησιμοποιείται για την ερμηνεία των τάσεων στα αποτελέσματα που προκύπτουν από κάθε ερώτημα του ερωτηματολογίου. Παρόλο που στην περιγραφική στατιστική χρησιμοποιούνται μετρήσεις κεντρικής τάσης (μέσος, διάμεσος, επικρατούσα τιμή) (Creswell, 2016), στην παρούσα έρευνα η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τον υπολογισμό της απόλυτης τιμής των απαντήσεων και της έκφρασής τους σε ποσοστό επί τοις εκατό.

Η επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS Statistics 20.

3.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

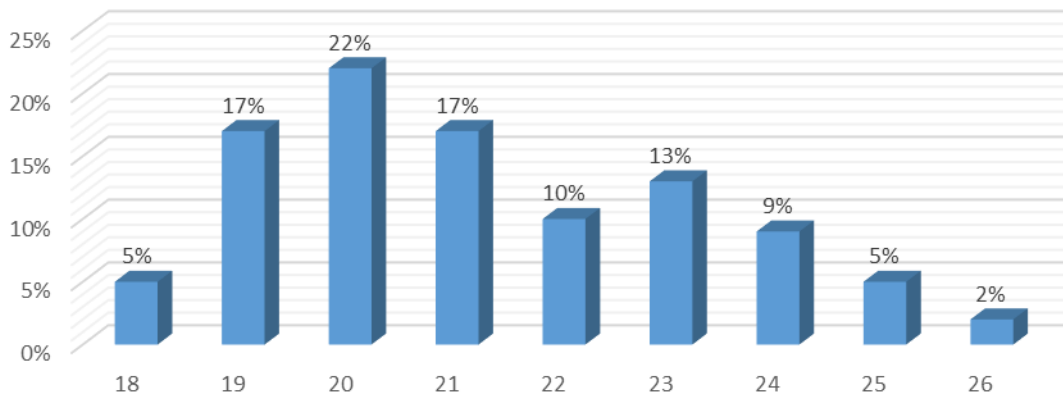
Στην πρώτη ερώτηση, οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν το φύλο τους. Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων παρατηρείται ότι, οι άνδρες συμμετέχοντες ήταν 44, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό συμμετεχόντων (56%) ήταν γυναίκες.

Γράφημα 3.1
Φύλο συμμετεχόντων

Στην επόμενη ερώτηση, οι συμμετέχοντες στην έρευνα έδωσαν την ηλικία τους. Οι απαντήσεις τους παρουσιάζονται στο Γράφημα 3.2 που ακολουθεί.

Γράφημα 3.2
Ηλικία συμμετεχόντων

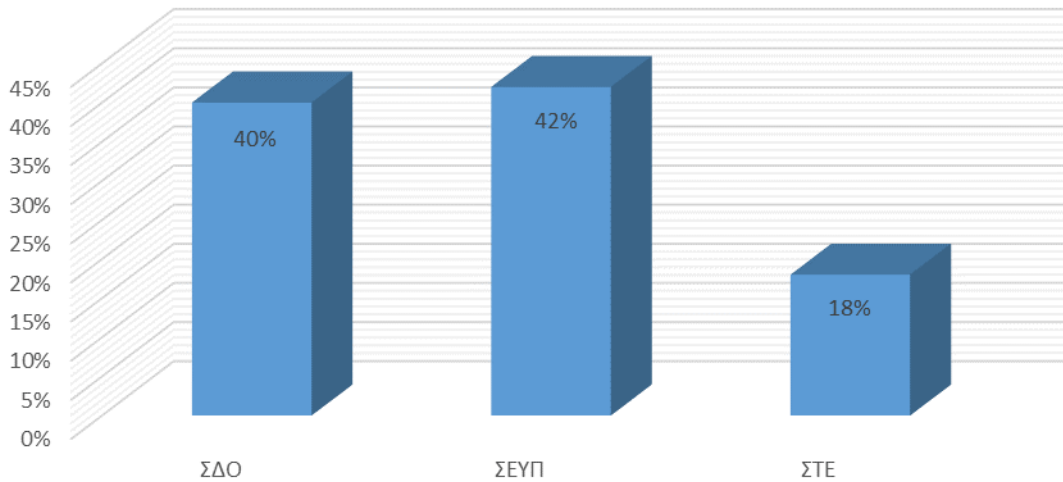

Παρατηρείται ότι, οι περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες βρίσκονται μεταξύ 19 και 21 ετών. Πιο συγκεκριμένα το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 56%, ενώ μόλις το ποσοστό 29% των ερωτηθέντων είναι μεγαλύτεροι από 23 ετών.

Η τρίτη ερώτηση του ερωτηματολογίου αποσκοπούσε και αυτή στο να συλλέξει δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων στην έρευνα. Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτηθέντες δήλωσαν την σχολή φοίτησής τους και οι απαντήσεις παρουσιάζονται στο ακόλουθο γράφημα.

Γράφημα 3.3
Σχολή φοίτητης

Παρατηρείται ότι, οι περισσότεροι φοιτητές προέρχονται από τις Σχολές Διοίκησης και Οικονομίας και Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας. Μόλις το ποσοστό 18% των ερωτηθέντων είναι φοιτητές τμημάτων της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών. Από το υπόλοιπο ποσοστό (82%), οι 42 φοιτητές (42%) φοιτούν στην Σχολή Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας και οι 40 φοιτητές (40%), σε τμήματα της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας.

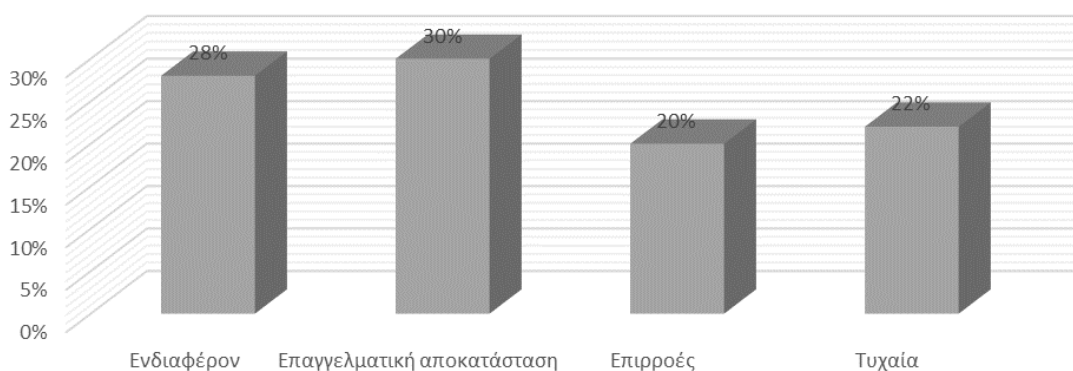
Στην συνέχεια, οι ερωτηθέντες δήλωσαν για ποιο λόγο επέλεξαν την συγκεκριμένη σχολή. Οι απαντήσεις που δόθηκαν παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.1 και το αντίστοιχο γράφημα (3.4) που ακολουθούν.

Πίνακας 3.1		
Λόγος επιλογής της συγκεκριμένης σχολής		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Ενδιαφέρον για το γνωστικό αντικείμενο	28	28%

Αυξημένη πιθανότητα επαγγελματικής αποκατάστασης	30	30%
Επιρροές που δέχθηκα από το περιβάλλον μου	20	20%
Τυχαία βρέθηκα σε αυτή τη σχολή	22	22%
Άλλο	0	0%

Διαπιστώνεται ότι, κατά κυριο λόγο οι σπουδαστές επέλεξαν να φοιτήσουν στις συγκεκριμένες σχολές, είτε λόγω της αυξημένης πιθανότητας επαγγελματικής αποκατάστασης, είτε λόγω του ενδιαφέροντος για τα γνωστικά αντικείμενα που θα διδάσκονται. Τα εν λόγω ποσοστά ανήλθαν σε 30% και 28% αντίστοιχα.

Γράφημα 3.4
Λόγος επιλογής της συγκεκριμένης σχολής

Το υπόλοιπο ποσοστό των συμμετεχόντων, δήλωσε ότι επέλεξε την σχολή στην οποία φοιτά είτε λόγω επιρροών που δέχθηκε από το περιβάλλον του, είτε λόγω τύχης. Επηρεασμένοι από το περιβάλλον τους δήλωσαν 20 φοιτητές, ενώ 22 φοιτητές δηλώσαν ότι τυχαία βρέθηκαν στη

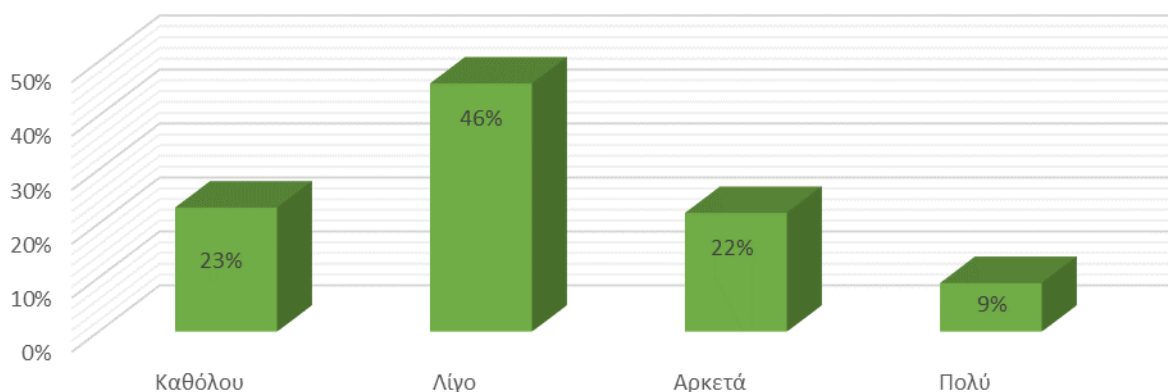
συγκεκριμένη σχολή. Σημειώνεται ωστόσο ότι, κανένας φοιτητής δεν έγραψε κάποιο άλλο λόγο επιλογής της σχολής στην οποία βρίσκεται.

Σε επόμενη ερώτηση, οι ερωτηθέντες έπρεπε να απαντήσουν πόσο καλή κρίνουν την ποιότητα της ζωής τους. Από τον Πίνακα 3.2 που ακολουθεί παρατηρείται ότι σχεδόν οι μισοί φοιτητές δηλώνουν ότι η ποιότητα της ζωής τους είναι λίγο καλή.

Πίνακας 3.2		
Πόσο καλή κρίνετε την ποιότητα της ζωής σας		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου καλή	23	23%
Λίγο καλή	46	46%
Αρκετά καλή	22	22%
Πολύ καλή	9	9%

Πιο συγκεκριμένα, σε ποσοστό 46% οι φοιτητές δήλωσαν ότι βρίσκουν λίγο καλό το επίπεδο της κοινωνικής τους ευημερίας. Από την άλλη πλευρά, καθόλου καλή ποιότητα ζωής αισθάνονται ότι έχουν φοιτητές σε ποσοστό 23%, ενώ το 22% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι έχει αρκετά καλή ποιότητα ζωής. Υπάρχει επίσης και ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 9% των φοιτητών που δήλωσαν ότι έχουν πολύ καλή ποιότητα ζωής.

Γράφημα 3.5
Πόσο καλή κρίνετε την ποιότητα της ζωής σας

Στη συνέχεια, καταγράφηκαν οι απόψεις των συμμετεχόντων για τους παράγοντες που θεωρούν ότι επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής τους. Τα αποτελέσματα, παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.3 και το γράφημα που ακολουθούν.

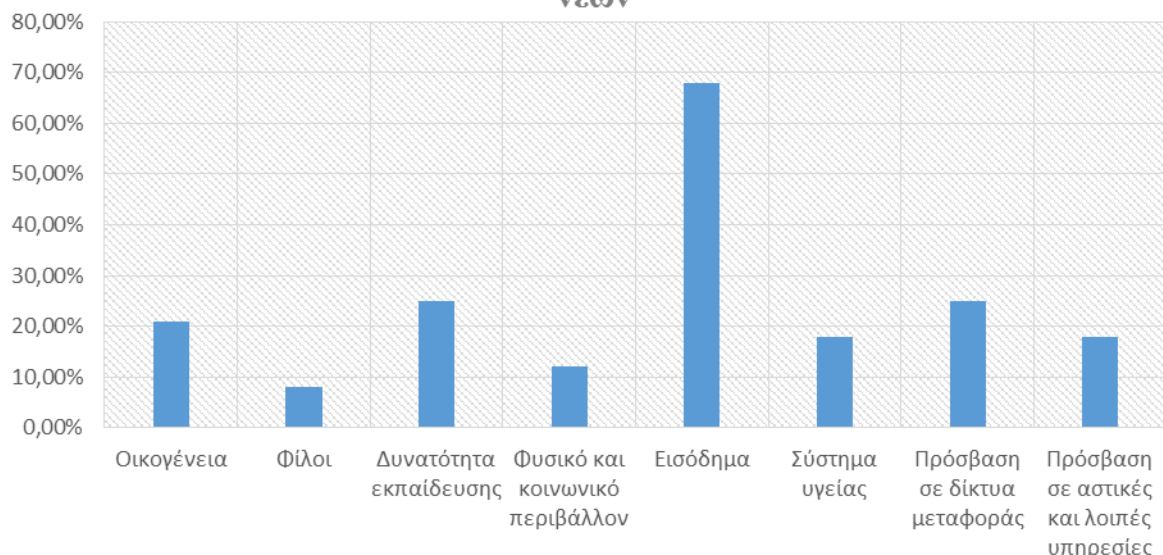
Πίνακας 3.3		
Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής σας		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Οικογένεια	21	10,77%
Φίλοι	8	4,10%
Δυνατότητα εκπαίδευσης	25	12,82%
Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον	12	6,15%
Εισόδημα	68	34,87%
Σύστημα υγείας	18	9,23%
Πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς	25	12,82%

Πρόσβαση σε αστικές και λοιπές υπηρεσίες	18	9,23%
--	----	-------

Παρατηρείται ότι, το εισόδημα αποτελεί τον σημαντικότερο παράγοντα που καθορίζει την ποιότητα της ζωής και επομένως την κοινωνική ευημερία που απολαμβάνουν οι νέοι. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (ποσοστό 68%) δήλωσε ότι η ποιότητα της ζωής τους επηρεάζεται από το εισόδημα. Στην συνέχεια και σε πολύ μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι απαντήσεις, δυνατότητα εκπαίδευσης και πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς. Το εν λόγω ποσοστό ανήλθε σε 25% για κάθε μια ερώτηση.

Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι στην συγκεκριμένη ερώτηση οι ερωτηθέντες είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις.

Γράφημα 3.6
Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής των νέων

Αναφορικά με τους υπόλοιπους παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής των νέων, η οικογένεια φαίνεται να αποτελεί έναν από αυτούς τους παράγοντες και μάλιστα σε ποσοστό 21%. Από την άλλη πλευρά, το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και το φιλικό περιβάλλον, φαίνεται να μην επιδρούν ανασταλτικά στην ποιότητα ζωής των νέων, καθώς τα αντίστοιχα ποσοστά ανήλθαν σε 12% και 8%.

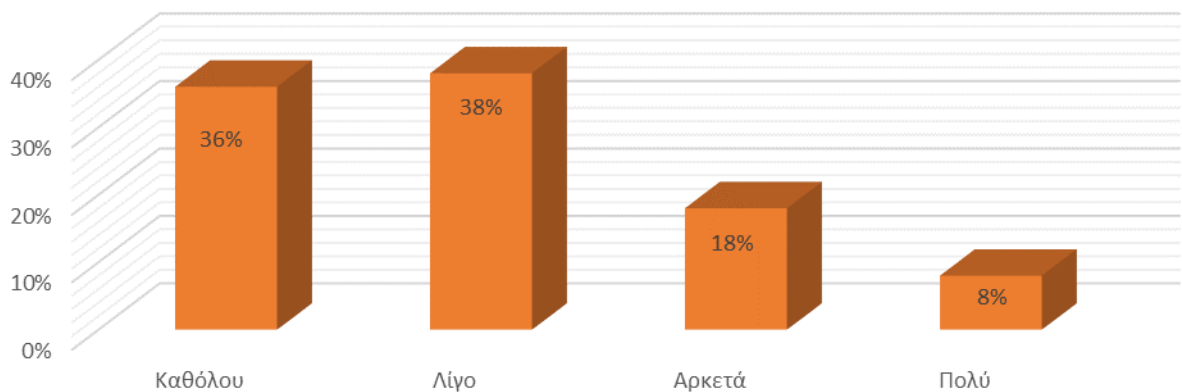
Έχοντας διατυπώσει τις απόψεις τους για το αν κρίνουν καλή την ποιότητα της ζωής τους και από ποιους παράγοντες μπορεί αυτή να επηρεάζεται, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν εάν πιστεύουν ότι στο μέλλον ο τρόπος ζωής τους θα βελτιωθεί. Στην συνέχεια ακολουθούν οι απαντήσεις που δόθηκαν, μέσα από το σχετικό πίνακα και διάγραμμα.

Πίνακας 3.4		
Πιστεύετε ότι στο μέλλον θα βελτιωθεί ο τρόπος ζωής σας;		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	36	36%
Λίγο	38	38%
Αρκετά	18	18%
Πολύ	8	8%

Διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των νέων (ποσοστό 74%) θεωρούν ότι ο τρόπος ζωής τους δεν θα βελτιωθεί ή θα βελτιωθεί λίγο στο μέλλον. Από το συγκεκριμένο ποσοστό οι μισοί περίπου (ποσοστό 36%) θεωρούν δεν θα σημειωθεί καμία θετική αλλαγή στην ποιότητα της ζωής τους, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 38%, θεωρεί ότι μπορεί να σημειωθεί κάποια μικρή βελτίωση του τρόπου ζωής τους στο μέλλον.

Ωστόσο, υπάρχει και ένα ποσοστό 26% που είναι αρκετά (ποσοστό 18%) και πολύ (ποσοστό 8%) αισιόδοξοι σχετικά με τον τρόπο ζωής τους στο μέλλον.

Γράφημα 3.7
Πιστεύετε ότι στο μέλλον θα βελτιωθεί ο τρόπος ζωής σας;

Όπως ήδη διαπιστώθηκε από προηγούμενη ερώτηση, οι νέοι αισθάνονται μειωμένη κοινωνική ευημερία κατά κύριο λόγο, εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης η οποία πλήττει την χώρα μας. Επιπλέον, οι ίδιοι δεν πιστεύουν ότι στο προσεχές μέλλον θα σημειωθούν σημαντικές εξελίξεις προς την επιθυμητή κατάσταση και την άνθηση της οικονομίας και επομένως την βελτίωση του τρόπου ζωής τους. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι, η οικονομική κατάσταση της χώρας πιθανότατα να αποτελεί έναν καθοριστικό παράγοντα στην λήψη αποφάσεων των νέων. Κάτι τέτοιο επιδιώκεται να διαπιστωθεί από την επόμενη ερώτηση, τα αποτελέσματα της οποίας παρουσιάζονται στην συνέχεια.

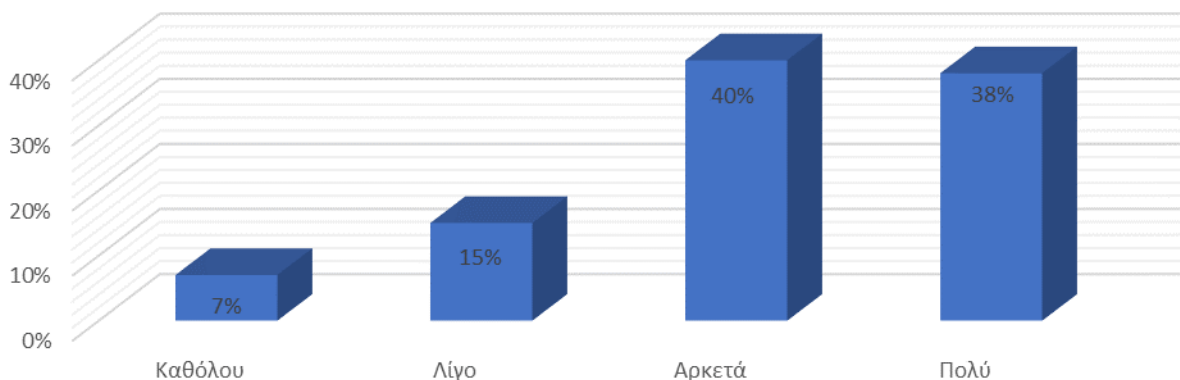
Πίνακας 3.5

Πόσο επηρεάζει η οικονομική κατάσταση της χώρας τη λήψη σημαντικών αποφάσεων

	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	7	7%
Λίγο	15	15%
Αρκετά	40	40%
Πολύ	38	38%

Γράφημα 3.8

Πόσο επηρεάζει η οικονομική κατάσταση της χώρας τη λήψη σημαντικών αποφάσεων

Παρατηρείται ότι, σχεδόν το ποσοστό 80% των ερωτηθέντων, κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την ζωή του, λαμβάνει σοβαρά υπόψη την οικονομική κατάσταση της χώρας. Η οικονομική κατάσταση που επικρατεί επηρεάζει αρκετά το 40% των νέων, κατά την λήψη μιας σημαντικής απόφασης, ενώ πολύ φαίνεται να επηρεάζει το 38% των νέων.

Από την άλλη πλευρά, λίγο σημαντική στην λήψη αποφάσεων είναι η οικονομική κατάσταση της χώρας, με ποσοστό 15%, ενώ μόλις το

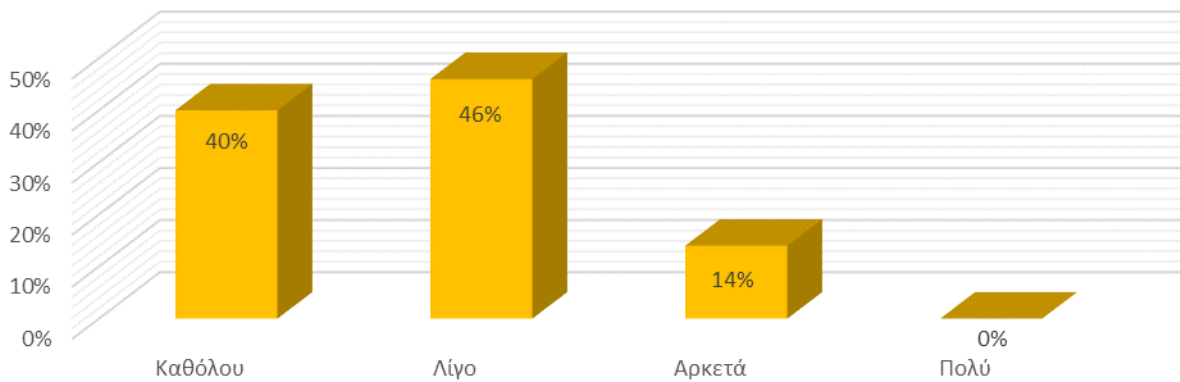
ποσοστό 17% δεν επηρεάζεται καθόλου από την οικονομική κατάσταση της χώρας, κατά την λήψη σημαντικών αποφάσεων.

Σε επόμενη ερώτηση, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να διατυπώσουν την άποψή τους, εάν πιστεύουν ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας βελτιωθεί στο μέλλον. Στον Πίνακα 3.6 και Γράφημα 3.9 παρουσιάζονται οι σχετικές απαντήσεις.

Πίνακας 3.6		
Πόσο πιστεύετε ότι θα βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της χώρας στο μέλλον		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	40	40%
Λίγο	46	46%
Αρκετά	14	14%
Πολύ	0	0%

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν διαπιστώθηκε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρούν ότι είναι αρκετά δύσκολο να βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της χώρας μας στο μέλλον και ειδικότερα, σε ποσοστό 46% οι νέοι θεωρούν ότι θα σημειωθεί μικρή βελτίωση της οικονομικής κατάστασης, ενώ το ποσοστό 40% θεωρεί ότι, η οικονομική κατάσταση δεν θα βελτιωθεί καθόλου.

Γράφημα 3.9
Πόσο πιστεύουν ότι θα βελτιωθεί η οικονομική κατάσταση της χώρας στο μέλλον

Ωστόσο, ένα ποσοστό 14% πιστεύει ότι θα υπάρξει σημαντική βελτίωση της οικονομικής κατάστασης στην χώρα μας, ενώ αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, κανένας ερωτώμενος δεν θεωρεί ότι θα υπάρξει βελτίωση σε πολύ σημαντικό βαθμό.

Πέρα από την οικονομική κατάσταση της χώρας, στην έρευνα που διεξήχθη διερευνήθηκαν και οι απόψεις των νέων σχετικά με τις προσδοκίες τους για τις συνθήκες απασχόλησης και επαγγελματικής τους ανάπτυξης. Οι απαντήσεις που δόθηκαν παρουσιάζονται στην συνέχεια της παρούσας ενότητας. Σημειώνεται ότι, πρόκειται για μια ιδιαίτερη ερώτηση προς τους συμμετέχοντες, καθώς σε προηγούμενη ερώτηση του εργαλείου διεξαγωγής της έρευνας, οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι επέλεξαν την συγκεκριμένη σχολή, λόγω των αυξημένων πιθανοτήτων επαγγελματικής αποκατάστασης, αλλά και από ενδιαφέρον για το γνωστικό της αντικείμενο.

Πίνακας 3.7

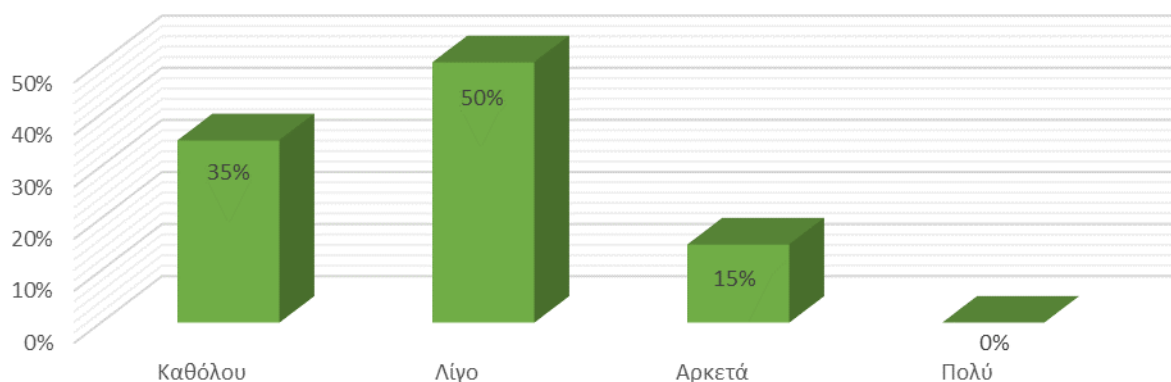
Πόσο πιστεύουν ότι θα βελτιωθούν οι συνθήκες απασχόλησης και επαγγελματικής ανάπτυξης στο μέλλον		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	35	35%
Λίγο	50	50%
Αρκετά	15	15%
Πολύ	0	0%

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στην συγκεκριμένη ερώτηση, διαπιστώνεται ότι οι νέοι δεν έχουν φέρουν πολλές ελπίδες για σημαντική βελτίωση της χώρας μας στο μέλλον. Ειδικότερα, οι μισοί ερωτηθέντες (ποσοστό 50%), θεωρούν ότι οι συνθήκες απασχόλησης και επαγγελματικής αποκατάστασης μπορεί να βελτιωθούν λίγο στο μέλλον, γεγονός που ισχύει και στην γενικότερη άποψή τους για την βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και ποιότητας της ζωής τους.

Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό 35% δήλωσε ότι δεν πιστεύει πως θα σημειωθεί οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης και επαγγελματικής ανάπτυξης στο μέλλον. Από την άλλη πλευρά, ένα ποσοστό 15% δείχνει μια αισιοδοξία καθώς θεωρεί ότι θα σημειωθεί αρκετή βελτίωση στον εργασιακό τομέα στο μέλλον, ενώ κανένας συμμετέχων στην έρευνα δεν δήλωσε πως θα σημειωθεί πολύ μεγάλη βελτίωση στις συνθήκες απασχόλησης και επαγγελματικής ανάπτυξης.

Τα παραπάνω, παρουσιάζονται και διαγραμματικά μέσα από το Γράφημα 3.10 που ακολουθεί.

Γράφημα 3.10
 Πόσο πιστεύουν ότι θα βελτιωθούν οι συνθήκες απασχόλησης
 και επαγγελματικής ανάπτυξης στο μέλλον

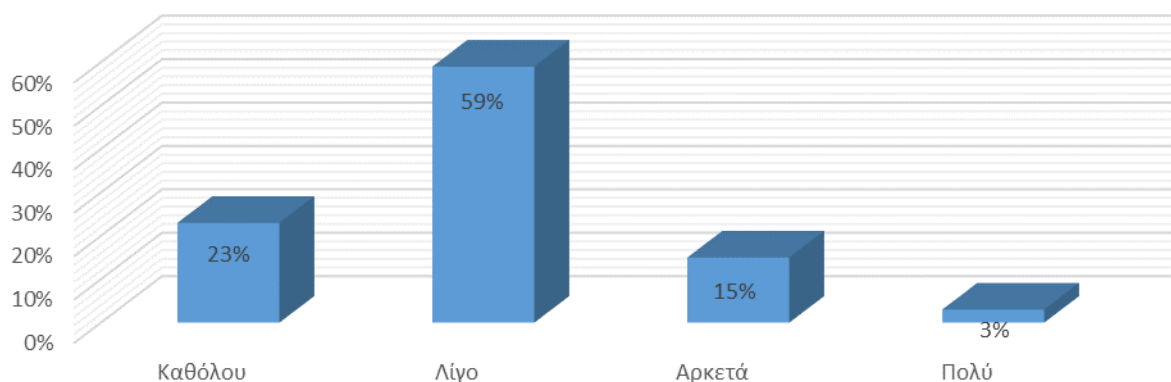

Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στην διαμόρφωση της ποιότητας της ζωής των νέων και επομένως στην άποψή τους για το μέλλον τους, είναι οι συνθήκες που επικρατούν στο σύστημα υγείας. Προς αυτή την κατεύθυνση λειτουργούν οι επόμενες δύο ερωτήσεις.

Αρχικά, οι ερωτηθέντες διατύπωσαν την άποψή τους κατά πόσο ικανοποιητικές βρίσκουν τις συνθήκες στον τομέα της υγείας. Στον πίνακα και γράφημα που ακολουθούν παρουσιάζονται οι σχετικές απαντήσεις.

Πίνακας 3.8		
Πόσο ικανοποιητικές κρίνουν τις συνθήκες στον τομέα της υγείας		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	23	23%
Λίγο	59	59%
Αρκετά	15	15%
Πολύ	3	3%

Γράφημα 3.11
Πόσο ικανοποιητικές κρίνουν τις συνθήκες στον τομέα της υγείας

Παρατηρείται ότι, οι περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες και ειδικότερα το ποσοστό 59% θεωρούν λίγο ικανοποιητικές τις συνθήκες στον τομέα της υγείας. Η αρνητική άποψη των νέων για την υγεία διαφαίνεται ακόμη περισσότερο από το γεγονός ότι επιπλέον ένα ποσοστό 23% δεν κρίνει καθόλου ικανοποιητικές τις συνθήκες στο σύστημα υγείας.

Μόλις το 15% των νέων πιστεύουν ότι το σύστημα υγείας λειτουργεί κάτω από αρκετά καλές συνθήκες, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό 3% που βρίσκει την υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα της υγείας πολύ ικανοποιητική.

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν κατά πόσο πιστεύουν ότι μπορούν να διαμορφωθούν πολιτικές στον τομέα της υγείας, οι οποίες θα συμβάλλουν στην βελτίωση των συνθηκών στο σύστημα υγείας και επομένως, στην βελτίωση του επιπέδου κοινωνικής ευημερίας.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ακολουθούν μέσα από τον Πίνακα 3.9 και Γράφημα 3.12.

Πίνακας 3.9

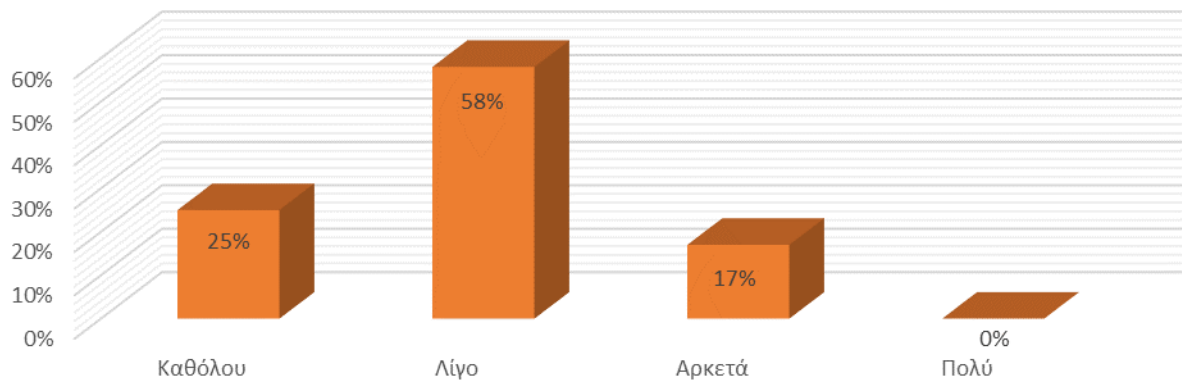
Πόσο πιστεύουν ότι μπορεί να αναπτυχθούν πολιτικές για την βελτίωση του τομέα της υγείας

	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	25	25%
Λίγο	58	58%
Αρκετά	17	17%
Πολύ	0	0%

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρούν ότι μπορεί να αναπτυχθούν πολιτικές οι οποίες να συμβάλλουν λίγο στη βελτίωση του τομέα της υγείας. Το συγκεκριμένο ποσοστό ανέρχεται σε 58%, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό νέων (25%), δήλωσε ότι δεν θα αναπτυχθούν καθόλου πολιτικές με στόχο τη βελτίωση του τομέα της υγείας στο μέλλον.

Παρόλ' αυτά ένα ποσοστό 17% θεωρεί ότι μπορούν να αναπτυχθούν πολιτικές οι οποίες θα συμβάλλουν αρκετά στην βελτίωση των συνθηκών στον τομέα της υγείας.

Γράφημα 3.12
 Κατά πόσο πιστεύουν ότι μπορούν να αναπτυχθούν πολιτικές
 για την βελτίωση του τομέα της υγείας

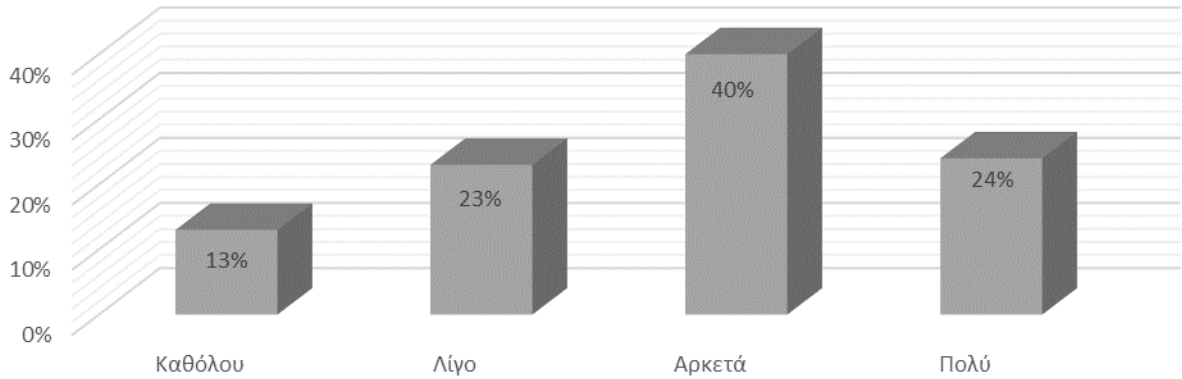

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δήλωσε αρκετά, προέρχεται κυρίως από την σχολή επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας, γεγονός που καταδεικνύει ότι μέσα από το πρόγραμμα σπουδών τους οι εν λόγω φοιτητές συνδυάζουν το γνωστικό τους αντικείμενο με τρόπους για την γενικότερη κοινωνικοοικονομική εξέλιξη και ευημερία της χώρας.

Στην τελευταία ερώτηση, οι φοιτητές δήλωσαν εάν έχουν σκεφτεί το ενδεχόμενο της μετανάστευσης.

Πίνακας 3.10		
Έχετε σκεφτεί το ενδεχόμενο της μετανάστευσης		
	Απαντήσεις (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	13	13%
Λίγο	23	23%
Αρκετά	40	40%
Πολύ	24	24%

Γράφημα 3.13
Έχετε σκεφτεί το ενδεχόμενο της μετανάστευσης;

Παρατηρείται ότι, οι περισσότεροι φοιτητές σκέφτονται το ενδεχόμενο της αναζήτησης εργασίας σε κάποια άλλη χώρα, προκειμένου να επιτύχουν ένα ποιοτικότερο επίπεδο ζωής. Ένα ποσοστό 64% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι σκέφτεται αρκετά (ποσοστό 40%) και πολύ (ποσοστό 24%) έντονα το ενδεχόμενο της μετανάστευσης.

Από την άλλη πλευρά, ένα ποσοστό 23% έχει σχεδόν ουδέτερη άποψη, καθώς σκέφτεται λίγο να αναζητήσει εργασία στο εξωτερικό, ενώ μόλις το ποσοστό 13% δεν σκέφτεται καθόλου να μεταναστεύσει για αναζήτηση εργασίας και επαγγελματικής αποκατάστασης.

Στο σημείο αυτό να σημειώσουμε ότι, σε συνδυασμό με το λόγο επιλογής της σχολής, αλλά και απόψεων για την βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης και επαγγελματικής ανάπτυξης στο μέλλον, οι νέοι φαίνεται να αναζητούν εργασία που να τους προσφέρει επαγγελματική ανάπτυξη σε γνωστικά αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν. Το γεγονός ότι, οι απόψεις τους για το μέλλον δεν φαίνεται να είναι αισιόδοξες, έχει ως αποτέλεσμα να σκέφτονται ολοένα και περισσότερο το ενδεχόμενο να μετακινηθούν σε

κάποια άλλη χώρα με στόχο την επαγγελματική τους ανάπτυξη και την επίτευξη ενός καλύτερου επιπέδου κοινωνικής ευημερίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση στους παράγοντες που καθορίζουν την άποψη των νέων για το μέλλον τους και εν συνεχεία διεξήχθη έρευνα σε φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας με στόχο να διερευνηθούν οι απόψεις τους για το μέλλον τους.

Αρχικά, να σημειώσουμε ότι έγινε μια σύντομη αναδρομή στην θεωρία κινήτρων και λήψης αποφάσεων, καθώς πρόκειται για παράγοντες που επηρεάζουν τους νέους στην λήψη αποφάσεων σχετικά με το μέλλον τους. Η θεωρία των κινήτρων συνδέεται με τις θεωρίες ικανοποίησης αναγκών. Τα κίνητρα είναι αυτά που δημιουργούν τις επιθυμίες, στη συνέχεια προκαλούν παρορμήσεις και αναγκάζουν τον άνθρωπο στο να διαπράξει ενέργειες με στόχο την ικανοποίησή του.

Ένας από τους λόγους που επηρεάζουν τους νέους στο πως αντιλαμβάνονται το μέλλον, είναι το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο έχουν εισχωρήσει και κατά πόσο έχουν κίνητρα και ενδιαφέρον, ώστε να έχουν μια καλή άποψη για το μέλλον τους. Η επιλογή επαγγέλματος αποτελεί μια διαδικασία η οποία επηρεάζεται σημαντικά από πολλούς παράγοντες, οι κυριότεροι από τους οποίους είναι η οικογένεια, το σχολείο και οι οικονομικές απολαβές που θα έχουν από την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Πέρα όμως από την επαγγελματική αποκατάσταση, οι νέοι διαμορφώνουν την άποψή τους για το μέλλον σύμφωνα με δείκτες, όπως είναι: η ποιότητα της ζωής, η οικονομική κατάσταση της χώρας, το ζήτημα της υγείας, η ποιότητα της εκπαίδευσης αλλά και την εξέλιξη του φαινομένου της μετανάστευσης.

Στα πλαίσια της παρούσας πτυχιακής εργασίας πραγματοποιήθηκε έρευνα σε 100 φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας και συγκεκριμένα στο Παράρτημα της Πάτρας. Για την διεξαγωγή της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο του ερωτηματολογίου και η μέθοδος ανάλυσης των δεδομένων ήταν η περιγραφική στατιστική.

Ειδικότερα, στόχος της έρευνας ήταν να διαπιστωθούν οι απόψεις των νέων για το μέλλον τους και σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι αυτή μπορεί να βελτιωθεί στο μέλλον, σε τομείς όπως είναι η ποιότητα της ζωής, η οικονομική κατάσταση, οι συνθήκες απασχόλησης και ο τομέας της υγείας. Σε γενικές γραμμές, μέσα από την παρούσα έρευνα μπορεί να διαπιστωθεί ότι οι νέοι δείχνουν απογοητευμένοι σχετικά με την κατάσταση που βιώνουν, ενώ έχουν αρνητική στάση ως προς την βελτίωση του τρόπου ζωής τους στο μέλλον.

Αρχικά, από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι, οι νέοι θεωρούν ότι έχουν καθόλου έως λίγο καλή ποιότητα ζωής, ενώ δεν πιστεύουν ότι μπορεί να σημειωθούν αλλαγές που θα βελτιώσουν σημαντικά την ποιότητα της ζωής τους στο μέλλον. Σε σχέση με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και τα αποτελέσματα ερευνών που έχουν διεξαχθεί σε διάφορες μελέτες και στατιστικές υπηρεσίες, όπως είναι το Ευρωβαρόμετρο, παρατηρείται σύγκλιση απόψεων των φοιτητών με τον πληθυσμό των εν λόγω ερευνών, καθώς υπάρχει ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό που θεωρεί ότι η ποιότητα της ζωής του είναι από καθόλου καλή, έως λίγο καλή.

Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση της χώρας και κατά πόσο μπορεί να σημειωθεί βελτίωση στο μέλλον, η πλειοψηφία των νέων που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα δήλωσε ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας είναι τέτοια που επηρεάζει αρκετά τους ίδιους στην επιλογή αποφάσεων, ενώ θεωρούν ότι στο μέλλον η κατάσταση δεν θα αλλάξει καθόλου ή θα βελτιωθεί λίγο. Αντίστοιχα αποτελέσματα έχουν

παρουσιαστεί και σε άλλες μελέτες που έχουν διεξαχθεί, καθώς οι νέοι έχουν καταγράψει μια έντονη δυσαρέσκεια και μεγάλη ανασφάλεια για το εάν η οικονομική κατάσταση στο μέλλον μπορεί να βελτιωθεί. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ, το ποσοστό των Ελλήνων που μπορεί να ανταπεξέρχεται σε τρέχουσες οικονομικές υποχρεώσεις χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία δεν ξεπερνά το 10%.

Σχετικά με τις απόψεις των νέων για τις συνθήκες απασχόλησης, οι περισσότεροι θεωρούν ότι δεν θα σημειωθούν σημαντικές μεταβολές στον εργασιακό τομέα, ενώ κατά κύριο λόγο η στάση τους είναι αρνητική. Σε αντίθεση με την παρούσα έρευνα, έχουν διεξαχθεί έρευνες που ενώ οι νέοι φαίνεται να αντιμετωπίζουν ανασφάλειες σχετικά με την επαγγελματική τους αποκατάσταση και ιδιαίτερα από τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας, ωστόσο, παρατηρείται μια θετική στάση ως προς την βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης στο μέλλον. Χαρακτηριστικά, έχει προταθεί η δημιουργία μιας αναπτυσσόμενης βιομηχανίας η οποία θα εκμεταλλεύεται με αποτελεσματικό τρόπο την τεχνολογία και θα συμβάλλει στη βελτίωση των συνθηκών στον τομέα της απασχόλησης.

Ένας ακόμη παράγοντας που συμβάλλει στην διαμόρφωση της ποιότητας της ζωής των νέων και επομένως στην άποψή τους για το μέλλον τους, είναι οι συνθήκες που επικρατούν στο σύστημα υγείας. Παρατηρήθηκε ότι, οι περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες θεωρούν λίγο ικανοποιητικές τις συνθήκες στον τομέα της υγείας, ενώ παράλληλα πιστεύουν πως αν σημειωθούν βελτιώσεις στις συνθήκες υγείας, αυτές θα είναι οριακά θετικές. Συγκριτικά με την βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε, διαπιστώνεται πολλές έρευνες έχουν εστιάσει στις επιπτώσεις της ανεργίας και της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης μιας χώρας, στην υγεία και ειδικότερα στην ψυχική υγεία. Πιο συγκεκριμένα, έχει παρατηρηθεί ότι η επίδραση της εργασιακής ανασφάλειας και απώλειας του εισοδήματος, συσχετίζεται σε πολύ μεγάλο

βαθμό με την εμφάνιση ψυχικών διαταραχών, κατάθλιψη, βίαιες συμπεριφορές, ακόμη και εκδήλωσης αυτοκτονιών.

Τέλος, μέσα από την παρούσα έρευνα, καταγράφηκε η τάση από πολλούς φοιτητές να σκέφτονται το ενδεχόμενο της αναζήτησης εργασίας σε κάποια άλλη χώρα, προκειμένου να επιτύχουν ένα ποιοτικότερο επίπεδο ζωής. Ωστόσο, σε αντίθεση με την παρούσα έρευνα, σύμφωνα με άλλες μελέτες από το Ευρωβαρόμετρο, οι Έλληνες είναι αρκετά δυσαρεστημένοι από το φαινόμενο της μετανάστευσης, παρά το γεγονός ότι οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες γενικότερα αναγκάζουν μεγάλο ποσοστό νέων να αναζητούν εργασία στο εξωτερικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βλάχος, Δ. (2008). *Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και οι σύγχρονες απαιτήσεις από την εκπαίδευση*. Εκπαίδευση και ποιότητα στο Ελληνικό σχολείο. Εισηγήσεις διημερίδων. Σελ. 7-22.

Creswell, J. W. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Ίων, σελ. 141-173.

Ebrahimzadeh, I., Aziz Shahraki, A., Akbar Shahnaz, A., Manouchehri Myandoab, A. (2016). *Progressing urban development and life quality simultaneously*. City, culture and society, 7, 186-193.

Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2017). *Έρευνα εργατικού δυναμικού: Ιούλιος, 2017*. Δελτίο Τύπου.

Ευκαρπίδης, Α. (2017). *Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στα συστήματα υγείας και οι προτεινόμενες πολιτικές υγείας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο*. Στο: Ελληνικό περιοδικό της νοσηλευτικής επιστήμης, 4(3), σελ. 48-52.

Καραϊσκού, Α., Μαλλιάρου, Μ. Σαράφης, Π. (2012). *Οικονομική κρίση: Επίδραση στην υγεία των πολιτών και επιπτώσεις στα Συστήματα Υγείας*. Στο: Διεπιστημονική Φροντίδα Υγείας, 4(2), σελ. 49-54.

Κατσανέβας, Θ. (1996). *Οικονομικά της εργασίας και των εργασιακών σχέσεων: η εξέλιξη των θεωρητικών προσεγγίσεων*. Στο: Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 91, σελ. 3-13.

Κουτούζης, Μ. (1999). *Γενικές αρχές μάνατζμεντ, τουριστική νομοθεσία και οργάνωση εργοδοτικών και συλλογικών φορέων*. Τόμος Α. Πάτρα: ΕΑΠ, σελ. 209-212.

Κορωναίου, Α., Αλεξιάς, Γ., Χιωτάκη Πούλου, Ε., Βάγιας, Γ. (2016). *Μια ποιοτική καταγραφή της ευημερίας παιδιών και νέων στην Ελλάδα σε περίοδο κρίσης*. Στο: *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 147, σελ. 1-38.

Λέκκου, Σ., Astrom, T., Hagglof, B., Nygren, L. (2011). *Στάσεις ζωής νέων και οικογένεια. Μια διαπολιτισμική μελέτη Ελλήνων και Σουηδών εφήβων και Ελλήνων νέων ενηλίκων*. Στο: *Εγκέφαλος*, 48(1), σελ. 34-48.

Μπούρας, Γ. Λυκούρας, Λ.(2011). *Η οικονομική κρίση και οι επιπτώσεις της στην ψυχική υγεία*. Στο: *Εγκέφαλος*, 48. Σελ. 54-61.

Νικολάου, Λ. (2013). *Ο ρόλος της οικογένειας στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών*. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών.

Πετρογιάννης, Κ. (2008). *Οι δύο μεθοδολογικές παραδόσεις: ποιοτική και ποσοτική παρατήρηση*. Στο: Α. Ανδρούσου, & Κ. Πετρογιάννης (Επιμ.), *Εκπαιδευτική έρευνα στην πράξη* (σελ. 57-78). Πάτρα: ΕΑΠ.

Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές* (2η έκδ.). Αθήνα: Gutenberg, σελ. 276.

Σακελλάρης, Ε. (2013). *Από την διεθνή κρίση στην κρίση της αγοράς εργασίας της Ελλάδας. Εμπειρική διερεύνηση*. Διπλωματική Εργασία στο

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Οικονομικής Επιστήμης του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης. Πάντειο Πανεπιστήμιο, σελ. 152 – 153.

Τακτικό Ευρωβαρόμετρο. (2015). *Εθνική έκθεση. Κοινή γνώμη στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τσιαούση, Γ. (2014). *Εκπαιδευτικοί και οικονομική κρίση: στάσεις, απόψεις, δράσεις*. Διπλωματική Εργασία στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Εκπαίδευση Ενηλίκων. ΕΑΠ, σελ. 15 -16.

Χλέτσος, Μ. (χ.η.). *Μετανάστευση, αγορά εργασίας και ρατσισμός: Μια εναλλακτική προσέγγιση*. Στο: Ουτοπία, 21, σελ. 63–73.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Βίκη, Α. & Παπάνης, Ε. (2007). Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και κίνητρα στη επιλογή επαγγέλματος. Ανακτήθηκε 5 Ιανουαρίου 2018 από, http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_5798.html

Εκπαιδευτικό Ενημερωτικό Δίκτυο. (2016). *Η ποιότητα στην εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 8 Νοεμβρίου 2017 από, <http://www.alfavita.gr/arhron/ekpaideysi/i-poiotita-stin-ekpaideysi>

Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2016). *Απασχόληση/2016*. Ανακτήθηκε 13 Νοεμβρίου 2017 από, <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SEL21/->

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014 – 2020 (ΕΠΙΔΕΚ). Ανακτήθηκε 6 Δεκεμβρίου 2017 από, <http://www.antagonistikotita.gr/epanek/index.asp>

European Commission. (2015). *How would you judge the current situation in each of the following? The quality of life in the EU*. Ανακτήθηκε 14 Νοεμβρίου 2017, από <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/chartType/gridChart/themeKy/27/groupKy/287/savFile/702>

Η Καθημερινή. (2017). *Η Ελλάδα, τέταρτη στον δείκτη οικονομικής μιζέριας*. Ανακτήθηκε 23 Νοεμβρίου 2017 από, <http://www.kathimerini.gr/898967/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-ellada-tetarth-ston-deikth-oikonomikhs-mizerias>

Η σημασία των κινήτρων στην εκπαίδευση. (χ.η.). Ανακτήθηκε 18 Νοεμβρίου 2017 από,

<http://kontopodis.edu.gr/Ready/kinitra.htm>

Huffpost. (2016). *Προορισμοί και αριθμοί: Αναλυτικά στοιχεία για τη μετανάστευση των Ελλήνων στο εξωτερικό κατά την κρίση.* Ανακτήθηκε 14 Δεκεμβρίου 2017 από,

http://www.huffingtonpost.gr/2016/09/05/ellhnes-metanasteysh_n_11864798.html

Lexigram. Ανακτήθηκε 6 Οκτωβρίου 2017 από,

<https://www.lexigram.gr/lex/enni/%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%BF#Hist0>

Λυμπεράκη, Α. (2013). *Πρέπει η Ευρώπη να κλείσει την πόρτα στην μετανάστευση; Σίγουρα Όχι.* Άρθρο γνώμης, Παρατηρητήριο για την κρίση. Ανακτήθηκε 16 Δεκεμβρίου 2017 από,

<http://crisisobs.gr/2013/04/antigoni-lyberaki-should-europe-shut-the-door-on-immigration-definitely-not/>

Μπέκα, Ε. (2015). *Νέοι και ανεργία, εσύ έχεις στόχους;* Ανακτήθηκε 3 Νοεμβρίου 2017 από,

<https://aiesec.gr/%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CF%83%CF%8D-%CE%AD%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%83%CF%84%CF%8C%CF%87%CE%BF%CF%85%CF%82/>

Παναγιωτάκη – Δαυΐδ, Κ. (2014). *Τι είναι η ποιότητα ζωής*; Ανακτήθηκε 16 Νοεμβρίου 2017 από,

http://www.bestrong.org.gr/el/living_with_cancer/qualitylife/whatisqualitylife/

Παναγιωτόπουλος, Π. (2016). *Τι πιστεύουν οι νέοι Έλληνες - ασαφής ιδιαιτερότητα, ρευστή ενηλικίωση*. Ανακτήθηκε 22 Νοεμβρίου 2017 από,

<https://www.dianeosis.org/2016/02/ti-pistevoun-oi-neoi-ellines/>

Παπακωνσταντίνου, Α. (2013). *Φυγή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό: brain drain; brain gain*; Άρθρο γνώμης, Παρατηρητήριο για την κρίση. Ανακτήθηκε 9 Δεκεμβρίου 2017 από,

<http://crisisobs.gr/2013/10/anastasia-papakonstantinou-figi-neon-epistimonon-sto-exoteriko-brain-drain-brain-gain/>

Πετράκης, Π. (2014). *Αβεβαιότητα στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη*. Ανακτήθηκε 14 Δεκεμβρίου 2017 από,

<http://www.indeepanalysis.gr/analyseis/arthra/avevaiothta-sthn-ellada-kai-sthn-eyrwzwnh>

Politisonline. (2017). *Έρευνα: απογοητευμένοι οι νέοι – οι μισοί 18-35 ετών συντηρούνται απ' τους γονείς*. Ανακτήθηκε 6 Δεκεμβρίου 2017 από,

<http://www.politisonline.com/%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1/447184/erevna-apogoitevmeni-i-nei-i-misi-18-35-eton-syntirounte-ap-tous-gonis/>

Πρώτο θέμα, Οικονομία. (2016). *Η οικονομική κατάσταση θα χειροτερέψει στην Ελλάδα – αναπόφευκτο το κούρεμα, προβλέπουν οι επενδυτές*. Ανακτήθηκε 22 Δεκεμβρίου 2017 από,

<http://www.protothema.gr/economy/article/640787/i-oikonomiki-katastasi-tha-heiroterepsei-stin-ellada-anapofeukto-to-kourema-provlepoun-ependutes/>

Το Βήμα. (2011). *Έχουν μέλλον οι νέοι*; Ανακτήθηκε 6 Δεκεμβρίου 2017 από, <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=433250>

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ**

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

«Απόψεις των νέων για το μέλλον τους»

Ο στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση απόψεων των νέων για το μέλλον τους.

Η παρούσα μελέτη πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εκπόνησης πτυχιακής εργασίας με θέμα «Απόψεις των νέων για το μέλλον τους. έρευνα σε φοιτητές του ΤΕΙ Δ. Ελλάδας» υπό την επίβλεψη της Δρ. Βάθη Παναγιώτας.

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί είναι ανώνυμο και η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 13 ερωτήσεις.

Τα δεδομένα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το σκοπό της παρούσας μελέτης.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο που θα αφιερώσετε, καθώς και για τη συμμετοχή σας στην έρευνα.

Με εκτίμηση,

Παναγιωτοπούλου Βασιλική

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Διερεύνηση των απόψεων των νέων για το μέλλον τους

1. Φύλο

Ανδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία: .....

3. Σε ποια σχολή είστε φοιτητής;

.....

4. Για ποιο λόγο έχετε επιλέξει τη συγκεκριμένη σχολή;

Ενδιαφέρον για το γνωστικό αντικείμενο

Αυξημένη πιθανότητα επαγγελματικής αποκατάστασης

Επιρροές που δέχθηκα από το περιβάλλον μου

Τυχαία βρέθηκα σε αυτή τη σχολή

Άλλο .....

5. Πόσο καλή κρίνεται την ποιότητα της ζωής σας;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

6. Ποιοι από τους εξής παράγοντες πιστεύετε ότι επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής σας;

Οικογένεια

Φίλοι

Δυνατότητα εκπαίδευσης

Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον

- Εισόδημα
- Σύστημα υγείας
- Πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς
- Πρόσβαση σε αστικές και λοιπές υπηρεσίες

7. Πιστεύετε ότι στο μέλλον θα βελτιωθεί ο τρόπος ζωής σας;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

8. Η οικονομική κατάσταση της χώρας κατά πόσο επηρεάζει τη λήψη σημαντικών αποφάσεων σας;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

9. Θεωρείτε ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα βελτιωθεί τα επόμενα χρόνια;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

10. Πιστεύετε ότι οι συνθήκες απασχόλησης και η επαγγελματική σας ανάπτυξη μπορούν να βελτιωθούν στο μέλλον;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

11. Κατά πόσο ικανοποιητικές κρίνετε τις συνθήκες στον τομέα της υγείας;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

12. Θεωρείτε ότι στο μέλλον θα διαμορφωθούν πολιτικές υγείας οι οποίες θα συμβάλλουν στην βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ

13. Έχετε σκεφτεί το ενδεχόμενο της μετανάστευσης;

Καθόλου Λίγο Αρκετά Πολύ